लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण

२०८०/०८१

"हाम्रो लहान - सुन्दर, समुन्नत र सभ्य लहान"

लहान नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

लहान, सिरहा

मधेश प्रदेश

विषय सूची

खण्ड : एक १
परिचय १
१.पृष्ठभूमी १
२.अध्ययनको महत्व... २
३. उद्देश्य २
४.लैससास परीक्षणले समेट्ने क्षेत्रहरु ३
५.लैससास परीक्षणको विधि र तरीका.. ४
६. लैससास परीक्षणका सहभागी.. ५
खण्ड : २ .... ६
तथ्यांक प्रस्तुतीकण ६
७. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या ६
खण्ड : ३ .... १०
विश्लेषण.. १०
८.लैससास परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु... १०
९.तथ्यांङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण... १०
१०. मुख्य उपलब्धी... १०
१०.१ परीक्षण पश्चात प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेको अंकहरुको लेखाजोखा...११
१०.२ लैससास परीक्षणको नतिजाको माकुरे जालो 13
११. लहान नगरपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु..१५
१२. लैससासको कार्ययोजना २२
१३. निष्कर्ष.. २८

१४. सुझाव २८
अनुसूचीहरु ३०
अनुसूची : १ .... ३०
अंकतालिका ३०
अनुसूची : २ .... ३१
लैससास कार्यान्वय समिति ३१
अनुसूची : ३ .... ३३
लैससास परीक्षणमा सहभागीहरुको विवरण ३३
अनुसूची : ४ .... ३७
सूचकगत प्राप्तांक विवरण ३७
अनुसूची : ५ .... ४५
लैससास परीक्षणका झलकहरु ४५

खण्ड : एक

परिचय

१.पृष्ठभूमी

नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा लैङ्गिक विभेद अन्त्य गरी समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था गरेको छ । नयाँ प्रावधानहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै ती अधिकारहरू महिला तथा सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, थारू, मुश्लिम, उत्पीडित वर्ग, पछाडि पारिएको/परेको वर्ग, अल्पसंख्यक, सीमान्तीकृत, किसान, श्रमिक, युवा, बाल-बालिका, ज्येष्ठ नागरिक, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गर्भावस्थाका व्यक्ति, अशक्त वा असहाय, पिछडिएको क्षेत्र र आर्थिक रूपले विपन्न खस आर्य लगायत नागरिकहरूले राज्यको हरेक निकायमा आफ्नो अधिकारको उपभोग गर्न सक्ने वातावरण सिर्जना गर्न आवश्यक छ ।

राष्ट्रिय योजना आयोगको सोह्रो योजनाले संविधानमा व्यवस्था गरेका मौलिक हक, दिगो विकास लक्ष्य र अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि, महासन्धि र अन्य दस्तावेजका साथै नेपाल सरकारले विभिन्न समयमा ब्यक्त प्रतिबद्धताहरूलाई समावेश गरेको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा पनि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) लाई जोड दिएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ मा उल्लेख गरिए बमोजिम गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत विभिन्न बुँदाहरूहरूले जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति र अशक्तहरू सहित सुकुम्बासी ब्यवस्थापन गर्न लक्षित समूह सम्बन्धी स्थानीय योजना, कार्यक्रम, स्रोत परिचालन र ब्यवस्थापन, सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क र सूचना ब्यवस्थापन र गरिब घरपरिवार पहिचान सम्बन्धी स्थानीय सर्वेक्षण, सूचना ब्यवस्थापन र नियमन गर्ने कुराहरू उल्लेख गरिएको छ । त्यस्तै उक्त ऐनको दफा १२ मा उल्लेख गरिए बमोजिम वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत स्थानीय तहको योजना तर्जुमा गर्दा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रणाली अनुसार बस्ती वा टोलस्तरबाट योजना तर्जुमा प्रकृया अवलम्बन गरी महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागितामा जोड, योजना बनाउँदा महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छनौटमा जोड दिदै लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्थालाई जोड दिएको छ । त्यस्तै वडाभित्रका विकास कार्यहरू कार्यान्वयन गर्दा उक्त वडाभित्र आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछि परेका वा पारिएका महिला, बाल-बालिका, दलित, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखि सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने कुरालाई समेत स्पष्ट रुपमा औल्याईएको छ । नेपाल सरकारले मन्त्रालय तहमा पनि लैङ्गित तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिहरुलाई कार्यान्वयन तहमा ल्याउनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका "लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीता स्थानीयकरण रणनीति, २०७५", स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको "स्वास्थ्य क्षेत्रको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति २०६६", महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयको

"राष्ट्रिय लैङ्गिक समानता नीति, २०७४", शहरी विकास मन्त्रालयको "लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी मार्गदर्शन, २०७०" सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको "लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन २०७८" जस्ता लैससास नीति तथा मार्गदर्शन र दिग्दर्शन तयार गरिएको छ ।

स्थानीय तहले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई संस्थागत गर्ने उद्देश्यले स्थानीय तहले सञ्चालन गर्ने योजना तथा कार्यक्रम, नीति तथा कानुन लगायत सेवा प्रवाहमा समेत समावेशी बनाउने उद्देश्यले प्रत्येक वर्ष लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्नुपर्दछ । स्थानीय तहले लैससास परीक्षण कार्य हरेक आर्थिक वर्षमा गर्नुपर्नेछ। लैससास परीक्षण गर्दा गत आवमा सम्पन्न गरेको कार्यक्रमको परीक्षण चालु आ.व.को पौष मसान्तभित्रमा सम्पन्न गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ। लैससास परीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएको विषयवस्तु उपर सम्बन्धित स्थानीय तहमा सम्बन्धित सरोकारवाहरुवीच छलफल गरी प्राप्त भएका सुझावहरुलाई आगामी योजना तथा कार्यक्रम मार्फत सुझावहरुलाई आगामी योजना तथा कार्यक्रम मार्फत सुधार गर्न पृष्ठपोषणको रुपमा ग्रहण गर्नु पर्दछ ।

२.अध्ययनको महत्व

लैससास परीक्षणबाट नगरपालिकाको नीति, योजना, कार्यक्रमहरु लैससास आधारमा सम्वेदनशील छ छैन परीक्षण गरिने भएकोले परीक्षणबाट नगरपालिकाले सुधार गर्नुपर्ने क्षेत्रहरुको पहिचान भई सोहि अनुसार योजना तथा बजेट तर्जुमाका लागि सहयोग गर्दछ । यस परीक्षणले नेपाल सरकारले सम्झौता गरेका विभिन्न अभिसन्धिहरु, तयार गरेका नीति तथा कार्यक्रहरु, दिगो विकास लक्ष्यका लक्ष्यहरु प्राप्तिमा सहयोग गर्नुका साथै परीक्षणपछि सहभागितामूलक प्रक्रियाले महिला, आदिवासी जनजाति, अपांग तथा अन्य लक्षित वर्गको सशक्तिकरण गरी लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यलाई प्रवर्द्धन गर्न सहयोग गर्दछ । यस कार्यले विकास प्रकृयामा काम गर्दा, विकास कार्यक्रम तय गर्दा, साधन र स्रोतको वाँडफाँड र परिचालनलाई लैङ्गिक उत्तरदायी र सामाजिक समावेशी वनाउन र लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी रुपमा संस्थालाई सन्तुलित वनाउन सहयोग गर्दछ ।

यस लैससास परीक्षण कार्यले महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, थारू, मुश्लिम, उत्पीडित वर्ग, पछाडि पारिएको/परेको वर्ग, अल्पसंख्यक, सीमान्तीकृत, किसान, श्रमिक, युवा, बाल-बालिका, ज्येष्ठ नागरिक, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गर्भावस्थाका व्यक्ति, अशक्त वा असहाय आदिलाई शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा पहुँच, रोजगारी सिर्जना गर्ने क्षेत्रमा ज्यादै कम लगानी गर्ने प्रवृतिमा सुधार गरी राज्यका संरचनाहरूमा सकारात्मक विभेदका नीतिहरूलाई प्रभावकारी रुपमा लागू गर्नका लागि कार्यान्वयन पक्षमा गर्नुपर्ने क्षेत्रहरु पहिचान गर्न लहान नगरपालिकालाई सहयोग गर्नेछ ।

३. उद्देश्य

लैससास परीक्षणको मुख्य उद्देश्यको रुपमा नगरपालिकाले गर्ने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरु र विकास योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससासमय बनाउनु र नगरपालिकाले तयार गरेका योजना, कार्यक्रम र

क्रियाकलापहरुमा स्रोतको सुनिश्चिता र उपलब्धीको समतामूलक वितरण गर्नु रहेको छ। साथै लैससास परीक्षणको निर्दिष्ट उद्देश्यहरु निम्न रहेका छन् :

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत नगरपालिको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरुमा महिला, लक्षित वर्ग र सिमान्तकृत समूहहरुलाई समावेश गरी लैङ्गिक समानता र सबै जातिको अर्थपूर्ण सहभागिता अभिवृद्धि गराउने ।
- लैङ्गिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।
- महिला, लक्षित वर्ग र सिमान्तकृत समूहहरुलाई समावेश गरि ती समूहहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- लक्षित वर्गलाई स्थानीय तहको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने ।
- स्थानीय तहको सबै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।
- लैससास परीक्षणको नतिजाको आधारमा समस्या तथा चुनौतिहरुको पहिचान गरी समयमै समाधान गर्ने तथा भावि योजना तथा कार्यक्रमका लागि नीतिगत पृष्ठपोषण लिने ।

४.लैससास परीक्षणले समेट्ने क्षेत्रहरु

लैससास परीक्षणले मुख्यतयः ५ वटा प्रमुख विषयलाई समेटेको छ। उक्त पाँचवटा विषयवस्तुको २२ वटा उपशीर्षकहरु रहेका छन् । उपशीर्षकहरुका १०० वटा सूचकहरु रहेका छन् । जसलाई निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

मूल विषय (सूचक)	सहायक विषय (उपसूचकहरु)
नीति, कानुन, योजना	नीति र कानूनमा समावेशिता/सहभागिता
	योजना तर्जुमा तथा कार्यन्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
संस्थागत व्यवस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
	तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
	अनौपचारिक मुल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना
	कानुनी साक्षरता

मूल विषय (सूचक)	सहायक विषय (उपसूचकहरु)
	विपद् व्यवस्थापनमा समावेशिता
सेवा प्रवाह	पूर्वाधार विकास
	प्रजनन् स्वास्थ्य
	शिक्षा कार्यक्रम
	खानेपानी तथा सरसफाई
	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन
सुशासन र उत्तरदायित्व	सुशासन
	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता
	सुचना तथा संचार
	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार

५.लैससास परीक्षणको विधि र तरीका

संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय तहका लागि लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ मा उल्लेख गरिए अनुसार लैङ्गिक परीक्षणका विधि र तरीकाहरु अपनाईएको थियो । यि विधिहरुमा सहभागितात्मक प्रक्रियालाई बढी जोड दिईएको थियो । सकेसम्म सबै पक्षहरुसँग छलफल गरी लैससास परीक्षण गर्दा वास्तविकता चित्रण होस् भन्ने कुरालाई विशेष जोड दिईएको थियो । लैससास परीक्षण गर्दा निम्न अनुसारको विधिहरु अपनाईएको थियो :

अभिलेख अध्ययन

लहान नगरपालिकाले तय गरेका विभिन्न ऐन, कार्यविधि, नीति, निर्देशिका, दिग्दर्शन, वार्षिक योजना कार्यक्रम बजेटमा लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरणका विषयहरु के कति उल्लेख गरिएको छ, त्यसको कार्यान्वयन पक्ष, उपलब्धीको मापन, अनुगमन प्रक्रिया र पृष्ठपोषणको कार्यान्वयन पक्षलाई समेत अध्ययन गर्दा समेटिएको छ। विशेष गरेर गत आर्थिक वर्षको बजेट नीति, कार्यक्रम र बजेट विनियोजनको अवस्था लगायत अन्य सम्वन्धित कानुनी दस्तावेजहरुको अध्ययन गरिएको थियो ।

मुख्य जानकारसंग अन्तरवार्ता

तयार गरिएको चेकलिष्टको आधारमा नगरपालिकामा रहेका महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा, कानुन शाखा, स्वास्थ्य शाखा, रोजगार शाखा, शिक्षा शाखाहरुसंग विस्तृत छलफल गरिएको थियो । छलफलको क्रममा आवश्यकता अनुसार प्रमाणहरुको अध्ययन गर्ने कार्य पनि भएको थियो ।

अवलोकन

यस विधिमा विशेषगरी भौतिक पूर्वाधारहरु अपांगमैत्री, बालमैत्री भए नभएको, सार्वजनिक भवनहरुमा विशेष गरि स्वास्थ्य निकाय, पालिकाको आफ्नै भवन र वडाका भवनहरुमा स्तनपान कक्षहरु र शौचालयहरुको अवलोकन गरिएको थियो ।
मार्गनिर्देशनमा व्यवस्था गरिए अनुसार नै लैससास परीक्षणका तरिकाहरु अपनाईएको थियो । जुन निम्न अनुसार रहको थियो:

तयारी चरण

नगरपालिकामा समन्वय गरि लैससास परीक्षण पूर्व यस अगाडि बनेको लैससास कार्यान्वयन समितिको पुनर्गठन गरिएको थियो । नगरपालिकाका प्रमुखको संयोजकत्वमा बसेको बैठकले कार्यान्वयन समितिको पुनर्गठन र कार्यदलको गठन गरेको थियो । कार्यदलले लैससासको परीक्षणको सम्पूर्ण व्यवस्थापन पक्षको जिम्मेवारी निर्वाह गरेको थियो । कार्यान्वयन समिति र कार्यदलको विवरण अनुसूची ३ मा समावेश गरिएको छ ।

कार्यान्वयन चरण

नगरपालिकाका विभिन्न शाखा प्रमुखहरु, कार्यपालिका सदस्यहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, नगर प्रमुख र उपप्रमुखको समेत सहभागितामा दुई दिने कार्यशाला सञ्चालन गरी सबैको सहभागिता र खुला छलफलबाट परीक्षणको कार्य र तय गरिएका सूचकहरुमा अंक प्रदान गरी सम्पन्न गरिएको थियो । साथै नगरपालिकाको सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण गरि आगामी बर्षका लागि कार्ययोजना समेत तयार गरिएको थियो ।

प्रतिवेदन चरण

यस चरणमा सूचकमा प्राप्त भएका अंक र समूह छलफलबाट आएका विषयवस्तु र नगरपालिकाको प्रमुख, उपप्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट प्राप्त सुझावहरुलाई समेत समेटेर प्रतिवेदन तयारी गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको थियो ।

६. लैससास परीक्षणका सहभागी

लैससास परीक्षणमा कुल ४८ जनाको सहभागी रहेको थियो । जसमा महिला ८ जना र पुरुष ४० जना रहेका थिए । नगरपालिकाका उपप्रमुख, कार्यपालिका सदस्यहरु, बिषयगत शाखाका प्रमुख एवं प्रितिनिधिहरु साथै लक्षित वर्गका सहभागीहरु समेतको सहभागिता रहेको थियो । सहभागीहरुको विवरण अनुसूची ४ मा समावेश गरिएको छ ।

खण्ड : २

तथ्यांक प्रस्तुतीकण

यस खण्डमा लैससास परीक्षणका पाँच वटा मुख्य क्षेत्र र त्यसको २२ वटा उपशीर्षकहरुमा यस नगरपालिकाले प्राप्त गरेको अंकभार स्तम्भ चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ । यसरी प्रस्तुती गर्दा २२ वटा उपशीर्षकमा रहेका सूचकहरुको समग्रतालाई लिएको छ ।

७. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या

नीति, कानुन र योजना

नीति, कानुन, योजना मुख्य शीर्षकमा ३ वटा उपशीर्षकहरु रहेका छन् । पहिलो उपशीर्षकमा रहेको नीति र कानुनमा समावेशिता र सहभागितामा कुल ८ अंक रहेकोमा ४ अंक प्राप्त गरेको छ, त्यस्तै योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा कुल ८ अंक रहेकोमा ५ अंक प्राप्त गरेको छ। बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा कुल ४ अंक रहेकोमा २.५ अंक प्राप्त गरेको छ। यस मुख्य विषय रहेका नीति, कानुन र योजना अन्तर्गत कुल २० अंकभारमा ११.५ अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
नीति, कानुन र योजना	१. नीति र कानुनमा समावेशिता, सहभागिता	८	४
	२. योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	५
	३. बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२.५
	जम्मा	**२०**	**११.५**

संस्थागत व्यवस्थापन

संस्थागत व्यवस्थापनमा कुल ५ वटा उपशीर्षकहरु रहेका छन् र प्रत्येकको अंकभार ४ रहेको छ। यसमा उपशीर्षकको रुपमा रहेको कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्वमा २.५ अंक प्राप्त गरेको छ भने कार्य प्रणाली समावेशीमा २.५ अंक, समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्वमा ३, वित्त व्यवस्थापनमा २, तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापनमा २ अंक गरी कूल २० अंकभारमा १२ अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
संस्थागत व्यवस्था	१. कर्मचारी र पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२.५
	२. कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.५
	३. समिति, उपसमिति र कार्यदल प्रतिनिधित्व	४	३
	४. वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता	४	२
	५.तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन	४	२
	जम्मा	**२०**	**१२**

मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा ४ वटा उपशीर्षकहरु रहेका छन् । पहिलो उपशीर्षकमा ८ अंकको अंकभारमा ३.५ अंक प्राप्त गरेको छ भने यसैगरी अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना ४ अंकमा १.५, कानुनी साक्षरता ४ अंकमा २, विपद व्यवस्थापन ४ अंकमा ३ प्राप्त गरेको छ । कुल २० अंक भारमा १० अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	१. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३.५
	२. अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	१.५
	३. कानुनी साक्षरता	४	२
	४. विपद् व्यवस्थापन	४	३
	जम्मा	**२०**	**१०**

सेवा प्रवाह

सेवा प्रवाह मुख्य शीर्षकका ५ वटा उपशीर्षकहरु रहेका छन् । प्रत्येक उपशीर्षकको अंकभार ४ रहेको छ । जसमध्ये पूर्वाधार विकासमा ४ मा २.५, प्रजनन् स्वास्थ्यमा ४ मा २, शिक्षा कार्यक्रममा ४ मा ३.५, खानेपानी तथा सरसफाइमा ४ मा २ र स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापनमा ४ मा २.५ अंक प्राप्त गरेको छ । कुल २० अंकमा १२.५ अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
सेवा प्रवाह	१. पूर्वाधार विकास	४	२.५
	२. प्रजनन् स्वास्थ्य	४	२
	३. शिक्षा कार्यक्रम	४	३.५
	४. खानेपानी तथा सरसफाइ	४	२
	५.स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	२.५
	जम्मा	**२०**	**१२.५**

सुशासन तथा उत्तरदायित्व

सुशासन तथा उत्तरदायित्व मूल शीर्षकमा ५ वटा उपशीर्षकहरु रहेका छन् । प्रत्येक उपशीर्षकको अंकभार ४ रहेको छ । यस अन्तर्गत सुशासनमा प्राप्त अंकभार ३, उत्तरदायित्व र जवाफदेहितामा ३.५, सूचना तथा सञ्चारमा २.५, अनुगमन तथा मूल्यांकनमा २.५ र समन्वय र सम्बन्ध विस्तारमा २.५ गरि कुल २० अंकभारमा १४ अंक प्राप्त गरेको छ ।

मुख्य शीर्षक	उप शीर्षक	पूर्णांक	प्राप्त अंक
सेवा प्रवाह	१. सुशासन	४	३
	२. उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	३.५
	३. सुचना तथा सञ्चार	४	२.५
	४. अनुगमन तथा मूल्यांकन	४	२.५
	५.समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	२.५
	जम्मा	**२०**	**१४**

पाँचवटा मुख्य शीर्षकहरु मध्ये तुलनात्मक रुपमा सबै भन्दा बढी सेवा प्रवाह र सुशासन तथा उत्तरदायित्व विषयमा नगरपालिका अगाडी छ भने अन्यमा केही कमजोर देखिन्छ । जसलाई तलको स्तम्भ चार्टमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

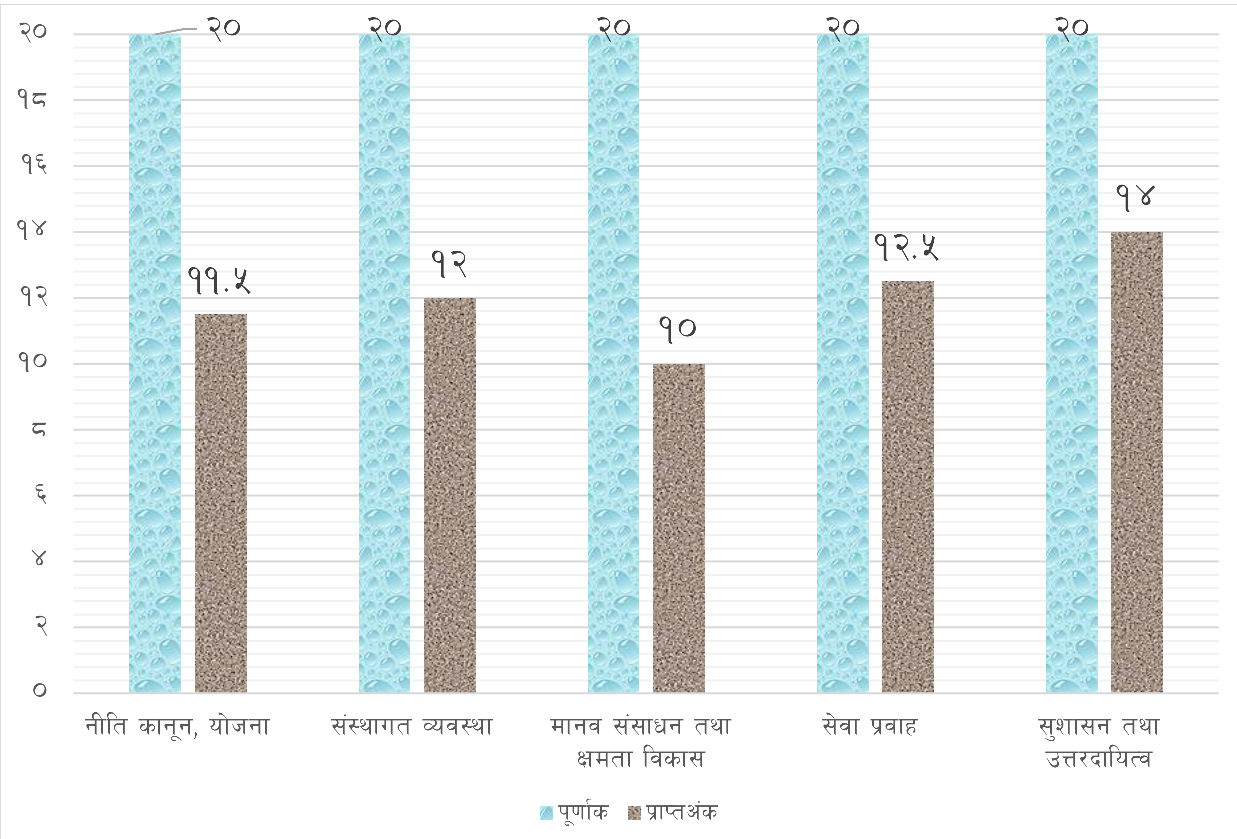

२२ वटा उपशीर्षक मध्ये कुनै पनि उपशीर्षकमा शतप्रतिशत अंक प्राप्त हुन सकेको छैन । मुख्य सूचकका २२ वटा उपशीर्षकहरुको विस्तृत विवरण तलको स्तम्भ चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

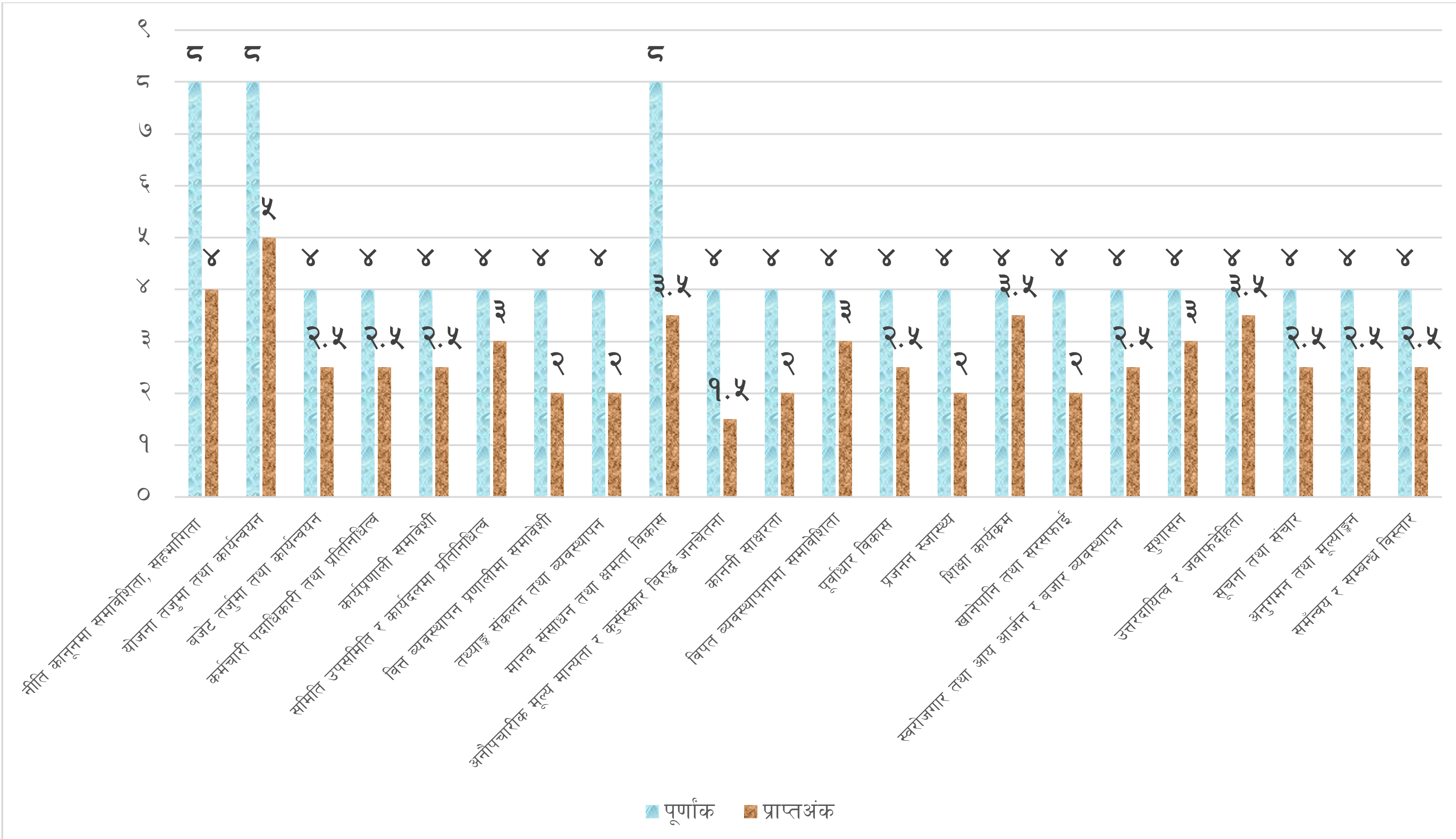

९
८
७
६
५
४
३
२
१
०
८ ४
८ ५
४ २.५
४ २.५
४ २.५
४ ३
४ २
४ २
८ ३.५
४ १.५
४ २
४ ३
४ २.५
४ २
४ ३.५
४ २
४ २.५
४ ३
४ ३.५
४ २.५
४ २.५
४ २.५
नीति कानूनमा समावेशिता, सहभागिता
योजना तजुमा तथा कार्यन्वयन
बजेट तर्जुमा तथा कार्यन्वयन
कर्मचारी पदाधिकारी तथा प्रतिनिधित्व
कार्यप्रणाली समावेशी
समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशी
तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना
काननी साक्षरता
विपत व्यवस्थापनामा समावेशिता
पूर्वाधार विकास
प्रजनन स्वास्थ्य
शिक्षा कार्यक्रम
खानेपानि तथा सरसफाई
स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन
सुशासन
उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता
सूचना तथा संचार
अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
समँन्वय र सम्बन्ध विस्तार
पूर्णांक
प्राप्तअंक

खण्ड : ३

विश्लेषण

८.लैससास परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका लागि दिग्दर्शमा उल्लेख गरिएका प्रमुख ५ वटा मूल विषयवस्तु र ती विषय वस्तुका पनि थप उपविषय वस्तुका १०० सूचकहरुमा सहभागीहरुले उपलब्ध गराएको अंकका आधारमा प्राप्त गरेको अंकलाई विश्लेषण गरिएको थियो । ती सूचकहरुमा अंक प्रदान गर्दा सहभागीहरुले कस्तो अवस्थामा १ अंक दिने, कस्तो अवस्थामा ०.५ अंक दिने र कस्तो अवस्थामा ० अंक दिने भन्ने विषयमा सहभागीहरुलाई स्पष्ट हुने गरि सहजीकरण गरियो । लैङ्गिक परीक्षण पश्चात नतिजा मापन गर्नका लागि माकुरे जालो र स्तम्भ चित्र औजारहरु प्रयोग गरिएको छ । नगरपालिकामा लैङ्गिक तथा सामाजिक समाबेशीकरणको सवल पक्षहरु, कमजोर पक्षहरु, नगरपालिकामा लैससास कार्यको लागि आउन सक्ने अवसरहरु र यसमा आइपर्ने सक्ने चुनौतीहरुको वारेमा ५ वटा मुख्य शीर्षकलाई आधार बनाई समूह विभाजन गरि विश्लेषण समेत गराईएको थियो । विश्लेषण गर्दा SWOT Analysis विधि प्रयोग गरिएको थियो ।

९.तथ्यांङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण

यस लहान नगरपालिकाले अघिल्लो बर्षहरुमा लैससास परीक्षण नगरेकोले तुलनात्मक विश्लेषण गरिएको छैन ।

१०. मुख्य उपलब्धी

लैससास परीक्षण विधिबाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्थाः

नगरपालिकाले लैससास परीक्षण गर्दा धेरै सूचकहरुमा काम गर्नुपर्ने देखिन्छ । कुल १०० सूचकहरुमा ३० वटा सूचकमा शतप्रतिशत अंकभार प्राप्त गरेको छ भने १० वटामा भने कुनै पनि अंकभार प्राप्त गरेको छैनन् बाँकी सूचकहरु प्रगति उन्मुख रहेका छन् ।

नगरपालिकाले नीति नियमहरु बनाएता पनि लैससासको सान्दर्भिक नीति, कानून आबश्यक्ता अनुसारको नहुनु, भएका नीति र कानूनको समीक्षा गर्ने परिपाटीको विकास नभएको हुँदा त्यसमा अंकभार कम हुन गएको छ । अन्य केही मुख्य शीर्षकहरुमा राम्रो अंकभार प्राप्त गरेको छ ।

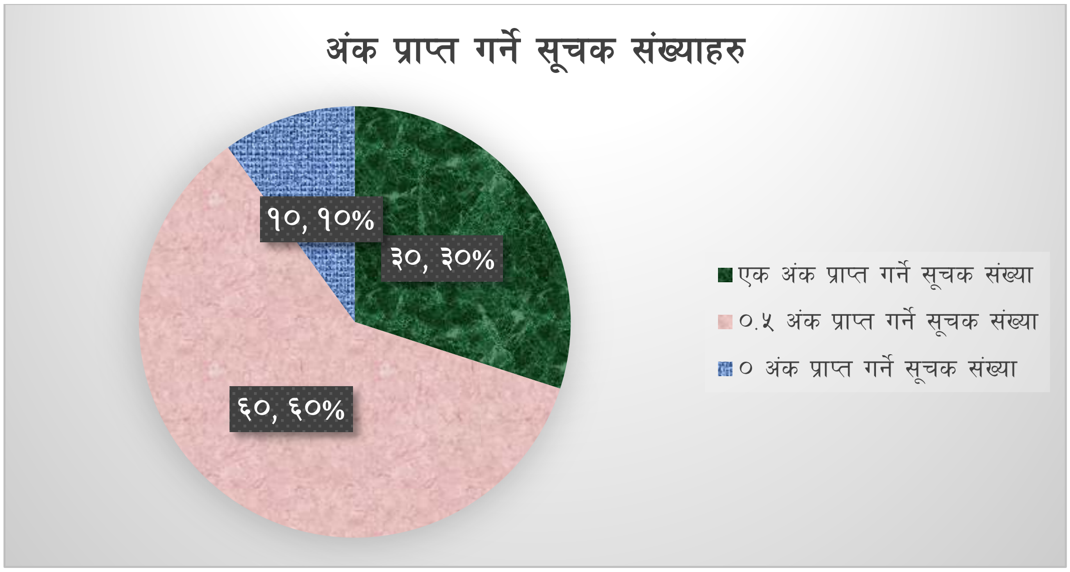

१०.१ परीक्षण पश्चात प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेको अंकहरुको लेखाजोखा

लैससास परीक्षणमा नगरपालिकाले प्राप्त गरेका मुख्य शीर्षकहरु र उप शीर्षकहरुको नम्बर सम्वन्धी विवरण :

मुख्य विषय (सूचक)	कसं.	उपक्षेत्र	पूर्णाक	प्राप्त अंक
नीति, कानुन, योजना	१	नीति कानूनमा समावेशिता, सहभागिता	८	४
	२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	५
	३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२.५
	जम्मा		२०	११.५
संस्थागत व्यवस्था	४	कर्मचारी पदाधिकारी तथा प्रतिनिधित्व	४	२.५
	५	कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.५
	६	समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	३
	७	वित्त ब्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशी	४	२
	८	तथ्याङ्क संकलन तथा ब्यवस्थापन	४	२
	जम्मा		२०	१२
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	९	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३.५
	१०	अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुसंस्कार बिरुद्ध जनचेतना	४	१.५

मूख्य विषय (सूचक)	कसं.	उपक्षेत्र	पूर्णांक	प्राप्त अंक
	११	कानुनी साक्षरता	४	२
	१२	विपद व्यवस्थापनामा समावेशिता	४	३
	जम्मा		**२०**	**१०**
सेवा प्रवाह	१३	पूर्वाधार विकास	४	२.५
	१४	प्रजनन स्वास्थ्य	४	२
	१५	शिक्षा कार्यक्रम	४	३.५
	१६	खानेपानी तथा सरसफाई	४	२
	१७	स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	२.५
	जम्मा		**२०**	**१२.५**
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	१८	सुशासन	४	३
	१९	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	३.५
	२०	सूचना तथा संचार	४	२.५
	२१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	२.५
	२२	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	२.५
	जम्मा		**२०**	**१४**
	कूल जम्मा		**१००**	**६०**
	नतिजाः उत्तम			

नीति, कानुन, योजना अन्तर्गत नीति कानुनमा समावेशिता, सहभागितामा, यसैगरी संस्थागत व्यवस्थापन मूल शीर्षकको उपशीर्षक वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशी र तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास अन्तर्गत मानव संसाधन तथा क्षमता विकास, अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना, कानुनी साक्षरता, यसैगरी सेवा प्रवाह अन्तर्गत प्रजनन स्वास्थ्य र खानेपानी तथा सरसफाईमा ५० प्रतिशत वा सो भन्दा कम अंक प्राप्त गरेको छ । अन्य उपशीर्षकहरुको प्राप्ताङ्क औषतमा रहेको छ ।

यसरी हेर्दा सर्वोत्तम, उत्तम, ठिकै र कमजोरमध्ये लहान नगरपालिकाले हासिल गरेको स्वमूल्यांकनको कुल नतिजाका आधारमा ६० अंकभन्दामाथि र ८० अंकभन्दा तल रहेकोले **यस नतिजालाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणमा उत्तमको स्तरमा लिईएको छ** । प्राप्त सुझावहरुका आधारमा आगामी कार्ययोजनाबाट थप उपलब्धी हासिल गरि यस नगरपालिका सर्वोत्तमको तहमा जान सो अनुसारको योजना र कार्यान्वयनमा अग्रसर हुनुपर्ने देखिन्छ ।

१०.२ लैससास परीक्षणको नतिजाको माकुरे जालो

लैससास परीक्षण गरिएको पाँच वटा मुख्य शीर्षकहरुको नतिजालाई तलको माकुरे जालोमा प्रस्तुत गरिएको छ । जमा मानव संशाधन तथा क्षमता विकासमा कम र अन्यमा माकुरे जालो थोरै बढी फैलिएको छ ।

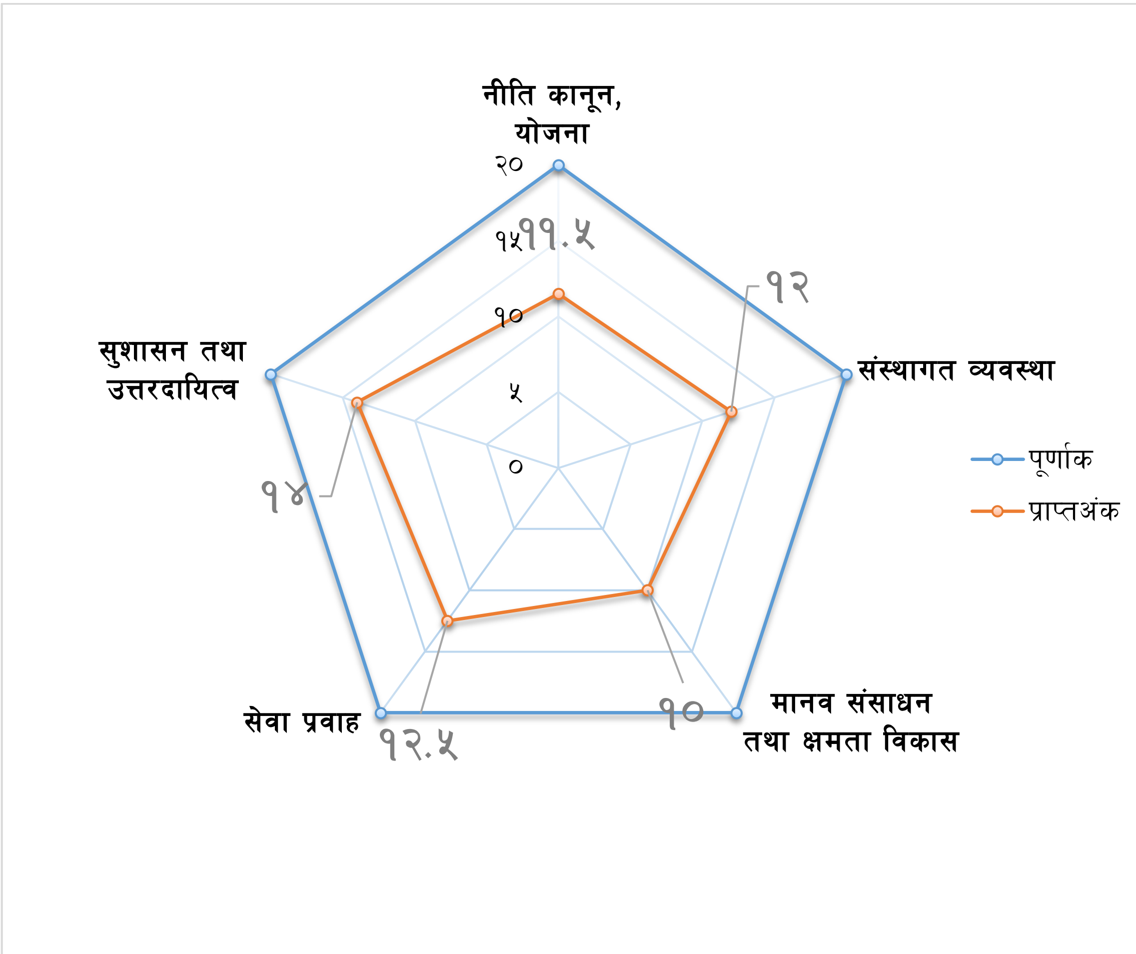

यसैगरी २२ वटा उपशीर्षकलाई तलको माकुरे जालोमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

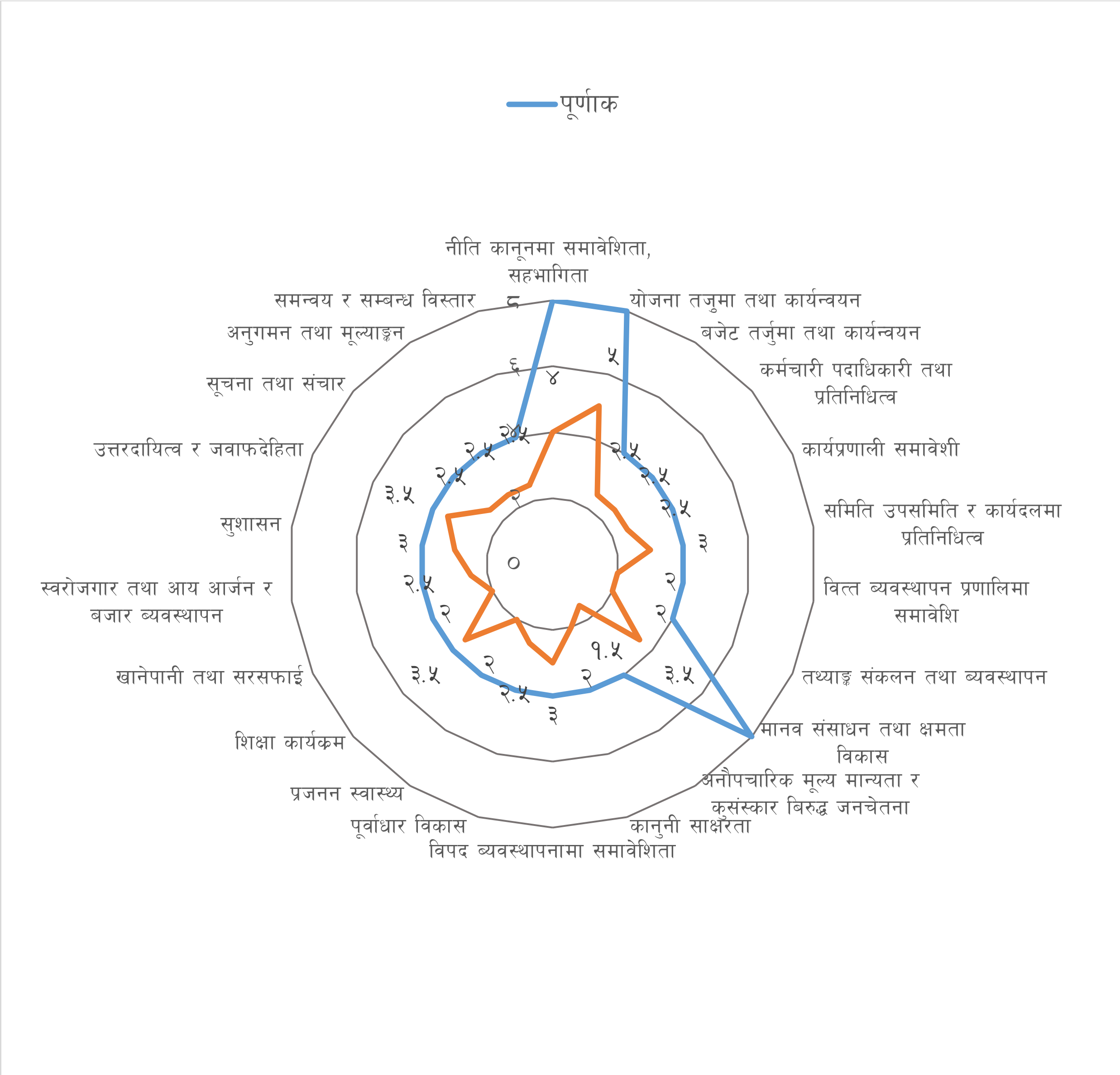

साथै सम्पूर्ण सूचकगत कूल अंकभार र प्राप्तांक सम्वन्धी विवरण अनुसूची ५ मा राखिएको छ।

११. लहान नगरपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
नीति, कानून योजना	• लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी नीति, कानुन र कार्यबिधिहरु निर्माणका लागि नगरपालिकाले श्रोतको व्यबस्थापन गर्न सक्दछ । • बिज्ञ परामर्शकर्ता र श्रोतव्यक्तिहर सहज उपलब्धता रहेको छ । • न्यायिक समितिले उजुरी कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यबिधिका सम्बन्धमा बनेको ऐन २०७५, लहान नगरपालिकाको सहकारी ऐन २०७५, करार सेवाको चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी तथा अन्य कर्मचारी ब्यबस्थापन सम्बन्धी कार्यबिधि २०७९, दलित तथा अति बिपन्न छात्रबृत्ति कार्यबिधि २०७९ लगायतका केही कार्यबिधिहरु रहेको । • कर्मचारी जनशक्ति पर्याप्त रहेको । • नगरसभाबाट कार्यविधि र कानुन सहज पारित हुनसक्ने ।	• लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण नीति र लैससास रणनीति नहुनु । • खण्डीकृत तथ्यांक अपडेट नहुनु । • लैंगिकमैत्री योजना निर्माण र कार्यान्वयनको पक्ष कमजोर रहनु । • पालिकाको भएका नीति र कानुनमा लैंससाससंग सम्बन्धित सवालहरु संयोजन गर्नुपर्ने । • नीति र कानुनमा समाबेशिताको सिध्दान्त र संघीय एवं प्रादेशिक नीति र कानुनी प्रावधानका मूल मर्मलाई समेटिनुपर्ने । जस्तैः महिलाको ३३ प्रतिशत आरक्षणको सुनिश्चितता, भवन निर्माणको अनुमति दिनु पूर्ण अपांगतामैत्री, जेष्ठ नागरिकमैत्री हुनुपर्ने सुनिश्चितता गरिनुपर्ने ।	• नगरपालिकाले आवश्यक नीति, रणनीति र कानुन निर्माणका लागि स्थानीय बिज्ञ वा परामर्शदातालाई परिचालन गर्न सक्नेछ । • नीति, कानुन र योजनाहरु प्रभावकारी कायान्वयन गर्न सकिन्छ । • समन्वय र सहकार्यमा बालविवाहमुक्त पालिका र लैंगिक हिंसामुक्त पालिका घोषणा गर्न सकिने क्षमता राख्दछ । • दातृ निकाय, अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु यस नगरपालिकालाई कार्यक्षेत्र बनाई भित्रिन सक्दछन् । • कुरीतिजन्य कार्यहरु न्यूनिकरण एवं अन्त्य	• लैससास नीति, रणनीति र सोसंग सम्बन्धित कार्यबिधि वा कानुन नहुँदा लैससास योजना र कार्यान्वयमा चूनौती रहेको छ । • योजना र कार्यक्रमको लागि पर्याप्त बजेट अनुकुल नहुनु । • जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई कानुनी प्रावधान, कार्यबिधि र निर्देशिकाहरुबारे अनुशिक्षण नहुँदा फरक बुझाई रहनु । • पर्याप्त कार्यक्रमहरु नहुनु । • संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकारबाट समय

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
	• भौतिक पूर्वाधारहरु लैससासमैत्री बनउन सकिने अवस्था रहेको छ । • बिभिन्न अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, दातृ निकाय र राष्ट्रिय एवं स्थानीयस्तरका गैरसरकारी संस्थाहरुले लैससासको क्षेत्रमा काम गरिरहेको । • गैरसरकारी संस्था, नागरिक समाजहरुको समन्वय र सहकार्य सकारात्मक रहेको । • लैंगिक हिंसा नियन्त्रण संजालहरु, किशोरी संजाल आदि सक्रिय रहेको ।	• करार जनशक्ति ब्यबस्थापनमा लैंससासको आधारमा सहभागिता सुनिश्चित हुनेगरि ब्यबस्थपान हुनुपर्ने । • महिला, दलित जेष्ठ नागरिक, अपांगता, बालबालिका लगायत सिमान्तकृत समुदाय लक्षित कार्यबिधि तथा निर्देशिका निर्माण भएको नपाईनु । • लैससाससंग सम्बन्धी राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय प्राधानहरु (सिड, बालअधिकार महासंधी, जातिय भेदभाव उन्मुलन सम्बन्धी महासंधी, दीगो बिकास लक्षको ५ नम्वरमा हासिल गर्नुपर्ने उलपब्धीहरु, संबिधानको मौलिक हक र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले निर्देश गरेका लैससास सम्बन्धी प्रावधानहरुका बारेमा अभिमुखीकरण नहुनु । • लैंससास सम्बन्धी कानुनी प्रावधानहरुका बारेमा जनप्रतिनिधि र	गर्ने सवै पक्षको चाहना रहेको देखिन्छ ।	समयमा हुने नीति, कार्यबिधि, कानुन, योजनाको बारेमा अपडेट नहुनु । नीतिहरु बने पनि त्यसको कार्यान्वयन पक्षमा बुझाइको एकरुपता नहुनु । • लैससासका लागि बिषयगत शाखाहरु विचको समन्वयको अभाव । • लैससास सम्बन्धि एकिकृत सुचना प्रणालीको अभाव हुदा अभिलेखिकरणमा नहुनु • पदाधिकारीहरुको बिच लैससास सम्बन्धी प्रष्टता नहुदा त्यस्ता विषयले बजेट तर्जुमामा प्राथमिकता नपाउनु ।

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
		कर्मचारीहरुलाई अभिमुखीकरण नहुनु । ● बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन र बालविवाह अन्त्यका लागि रणनीतिक योजना तथा कार्यबिधिहरु निर्माण गरिनुपर्ने । ● लैंससास कार्यान्वयनमा पर्याप्त बजेट बिनियोजन नहुनु ।		
संस्थागत व्यवस्था	● प्राय कार्यक्रमहरुमा कर्मचारी र पदाधिकारीहरुको सहभागिता हुने गरेको । ● कानुनले तोकेको समिति निर्माण भएको र आवश्यक्ता अनुसार बैठक हुने गरेको छ । ● नगरपालिकाको अधिकांश कार्यकमहरु समावेशी नीति अनुरुप हुने गरेको छ । ● बजेट निर्माणमा सबै पक्षको सहभागिता छ । ● सामाजिक समावेशिकरण बढाउनको लागि नीतिहरु तयार हुन थालेको ।	● बिभिन्न समिति उपसमितिहरु समाबेशिताका आधारमा पूर्णता नहुनु । ● नागरिकहरुमा लैससास बारे सचेतना अभिबृद्धि हुने खालका कार्यक्रमहरु निर्माण गरि कार्यान्वयनमा समस्या । ● लैससासमैत्री योजना निर्माण र बजेट बिनियोजन गरि कार्यान्वनयमा जोड दिनुपर्ने । ● खण्डिकृत तथ्यांक अपडेट नहुनु । ● सूचना प्रबिधिलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने । ● पालिकाको भूगोलभित्र रहेका हरेक संस्थागत क्षेत्रमा	● महिलाहरुको प्रतिनिधित्व ५० प्रतिशत पुराउन सक्ने अवसर रहेको ● बनेका नीतिहरुलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने सक्ने जनशक्ति रहेको ● समन्वय र सहकार्यबाट महिला हिंसा विरुद्धका अभियानहरुलाई निरन्तर दिन सकिने । ● कार्यक्रमहरुमा लैंगिक र सामाजिक समावेशीकरणको सुनिश्चितता गरेर	● लैगिक र सामाजिक समावेशीकरण नीति अवलम्बन गर्न खोजिएपनि कार्यपालिका सदस्यहरु फरक फरक राजनितिक दल र फरक बिचारको हुँदा मत बिभाजन हुने । ● बजेटका कारण बैमनस्यता बढ्नु । ● कर्मचारी र पदाधिकारीहरु छनौटमा बाहिरी दवाव बढ्नु ।

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
		लैससास अनुरुप प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नका लागि नीति र कार्यबिधि बनाउनु पर्ने । ● महिला, बालबालिका र अपेक्षित समुदायलाई लक्षित कार्यक्रमहरु पर्याप्त नहुनु । ● लैससासका लागि निश्चित प्रतिशत बजेट तोकेर नराखिनु ।	सहभागीहरु राख्न सकिने । ● पालिकामा लैससासको सुनिश्चितता हुने गरि समिति उपसमितिहरु गठन हुनसक्ने । ● तथ्यांक संकलनका लागि बजेट र जनशक्तिको व्यबस्थापन ।	● यकीन तथ्यांक नहुँदा अभावमा सही योजना बन्न बनाउन नसकिनु ।
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	● लैससासको दृष्टिकोणले कर्मचारीहरुको समाबेशिता ठिकै अवस्थामा रहेको । ● कर्मचारी भर्ना र समिति गठनमा समावेशीता अवलम्बन हुनु । ● लैंगिक फोकल पर्सन तोकिएको । ● बिषयगत शाखाहरु समाबेशी रुपमा पूर्ण रहेको । ● अनौपचारिक मूल्य मान्यता र हानिकारक परम्परागत मूल्य मान्यता हटाउने प्रकृतिका कार्यक्रमहरु संचालन हुने गरेको । ● कानुनी सचेतना सम्बन्धी जानकारीमूलक कार्यक्रम गरिएको ।	● सबै कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुलाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण सम्बन्धी क्षमता बिकास कार्यक्रम नहुनु । ● रोजगार सम्बन्धी नीति बनाई लैससासमैत्री रोजगार सुनिश्चत भएको नपाईएको । ● अन्य आबश्यक कानुन निर्माण हुन नसकेको । ● सार्वजनिक सूचनामा सबैको पहूँच नरहेको । ● बिपद व्यबस्थापन समितिका पदाधिकारीहरुलाई क्षमता बिकास सम्बन्धी तालिम दिई दक्षता अभिबृध्दिमा कमी रहेको ।	● क्षमता बिकास सम्बन्धी तालिम, अभिमुखीकरण, अवलोकन भ्रमण लगायत बिभिन्न कार्यक्रम गर्न सकिने । ● रोजगार सम्बन्धी नीति बनाउनका लागि जनशक्ति र बजेट रहेको । ● अनौपचारिक मूल्यमान्यता र हानिकारक अभ्यासमा सुधार ल्याउने गरि योजना र कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने अवसर पालिकामा रहेको ।	● लैससासका नीति, कानुनी दस्तावेज सम्बन्धमा समान बुझाइ नहुनु । ● कर्मचारी र जनप्रतिनिधिवीच समान बुझाई नभईदिनु । ● निर्णयहरुको कार्यान्वयन नहुनु ।

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
			• बिभिन्न संघसंस्था र अन्य सरोकारवालाहरुसंग समन्वय र सहकार्य गरि कानुनी साक्षारता सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने अवसर रहेको छ । • बिपद ब्यवस्थापन समिति समावेशी बनाई सक्रिय रुपमा काम गर्ने बातावरण निर्माण गर्न सकिने अवस्था छ ।	
सेवा प्रवाह	• लैससासमैत्री प्रशासकीय भवन रहेको । • सवै वडामा वडा कार्यालयको भवन रहेको । • खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति ब्यवस्थापन कार्यबिधि २०७९ र सो अनुसारको समिति रहेको । • पाँचवटा वडाहरुमा स्वच्छ खानेपानीको ब्यबस्था रहेको । • महिला, दलित, जनजाति र पछाडि पारिएका सिमान्तकृत समुदायको स्वरोजगार अभिबृद्धि	• अधिकांश भवनहरुमा छुट्टै स्तनपानको सुबिधा वा प्रावधान नरहेकोले बनाउनुपर्ने । • जेष्ठ नागरिकको लागि सहज हुने गरि स्थान र बाताबरण नभएकोले सो अनुकुल बनाउनुपर्ने । • बालमैत्री संरचना (शौचालय, पिउने पानीको धारा, बस्ने ठाउँहरु आदि) र प्रविधिहरु पूर्ण रुपमा निर्माण नभईसकेको । • स्थानीय बालमैत्री शासन सम्बन्धी नीति, कानुन र कार्यबिधि नरहेको ।	• निर्माण हुने भवनहरुको स्वीकृतीपूर्व लैंगिकमैत्री, बालमैत्री र अपांगमैत्री एवं जेष्ठनागरिकमैत्री बनाउनुपर्ने गरि कानुनी प्राबधान अबलम्बन गर्न सकिने अवस्था रहेको छ । • बजारीकरण र उचित बजार ब्यवस्थापनका लागि उचित योजना बनाउन सकिने अवस्था रहेको छ ।	• कतिपय ठाउँमा भौतिक निर्माणको सम्दर्भमा बिबाद उत्पन्न गराई काममा अवरोध हुनु । • प्रभावकारी अनुगमन र मूल्यांकनमा दक्ष प्रबिधि र प्राबिधिक पक्ष नहुनु । • लैससासमैत्री बजेट अन्यत्र रकमान्तर भईदिदा लक्ष र योजना अनुसार

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
	गर्न सिपमूलक तालिमहरु संचालन गरिएको । ● अस्पतालबाट प्रजनन सम्बन्धी सेवा प्रभाव भईरहेको । ● सबै बालबालिकाको बिद्यालय भर्नाका लागि अभियानहरु संचालन भएको र सबैलाई खाजा र छात्राबृत्ति उपलब्ध गराईएको ।	● जेष्ठ नागरिक र अपांगता भएका ब्यक्तिहरुको अधिकार सुनिश्चित हुने गरि कानुन निर्माण गरिनुपर्ने । ● स्वरोजगार सृजना गरि उत्पादन हुने सामग्री बिक्री बितरणको सुनिश्चितता गर्नको लागि स्थानीय बजारको प्रबर्द्धन हुन नसकेको ।	● श्रोत र साधनको ब्यबस्थापन गर्न सकिने अवस्था रहेको छ ।	क्षमता अभिबृध्दि र जनचेतनाका कार्यक्रमहरु संचालन गर्न चूनौती रहेको ।
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	● नगरपालिकामा सुशासन समिति गठन भएको छ । ● नगरपालिकाबाट सवै सूचनाहरु अनलाईन मार्फत वा वेवसाइट मार्फत सार्वजनिक हुने गरेको छ । ● सूचना अधिकारीको ब्यबस्था गरिएको छ । ● शाखा प्रमुखहरुले आफ्नो पदिय भूमिका अनुसार उत्तरदायित्व निर्वाह गरेका छन् । ● आयोजनाहरु सम्पन्न भईसकेपछि अनुगमन समिति मार्फत योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन हुने गरेको छ । ● कार्यपालिका सदस्य र कर्मचारी प्रशासनवीच समन्वय हुने गरेको छ ।	● नगरपालिकाको हरेक कार्यहरु स्थानीय पत्रपत्रिकामा समेत सार्वजनिक गर्नुपर्ने । ● बिषय बिज्ञ र बिज्ञ परामर्शकर्तामार्फत समय समयमा सवल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चूनौतीका बारेमा छलफल र सहजीकरण हुनुपर्ने । ● समिति र उपसमिति एवं शाखालाई जिम्मेवारी दिदा लिखित अख्तियारी दिनुपर्ने । ● समुदायसम्म सूचनामा पहुँचका लागि वडा समिति र समितिको कार्यालय मार्फत टोलस्तरमा सूचना बोर्ड राख्दा राम्रो हुने । ● आयोजनाको अनुगमनबाट आएका नतिजालाई सम्बन्धित सरोकारवालासमक्ष समेत	● आन्तरिक स्रोतको पहिचान गरि आन्तरिक स्रोत वृद्धि गर्न सकिने ● योजना, राजस्व, जिन्सी, आर्थिक प्रशासन लगायत सबै शाखाहरुमा अनलाइन सफ्टवेयर प्रयोग गर्दा सिघ्र तथा पारदर्शि सेवा प्रवाह गर्न सकिने ● नागरिकले स्थानीय सरकारको हरेक गतिबिधि सहज रुपले थाहा पाउन सकुन भन्नका लागि **डिजिटलाईजेसन**को सूचना प्रबिधिलाई अझ	● राजनीतिक द्वन्द्व र भागबण्डामा राजनीतिक दल सक्रिय हुनु । ● प्रक्रियागत प्रावधान अबलम्बन गरेर काम गर्नुपर्ने हुँदा समयमा काम सम्पन्न गर्न अप्ठयारो हुने । ● उपभोक्ता समितिहरुले बढी राजनीतिक दवाव सृजना गर्ने । ● भागबण्डाको कुरा बढी हुने हुँदा सुशासन र

मुख्य विषय	सबल पक्ष	कमजोर पक्ष	अवसर	चुनौती
	• सार्वजनिक परीक्षण र सामाजिक परीक्षण हुने गरेको ।	पृष्ठपोषण दिई कार्यान्वयन गरिनु पर्ने । • स्थानीय तहको सवै क्षेत्रमा समन्वय र सहकार्य सवैलाई अनुभूति हुने गरि अझ प्रभावकारी बनाउनु पर्ने ।	प्रभावकारी बनाउन सकिने । • लिखित रुपमा जिम्मेवारी दिईदा उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता प्रभावकारी हुने भएकोले लिखित अख्तियारी दिन सकिने ।	उत्तरदायित्वमा एक चुनौती सृजना हुने ।

१२. लैससासको कार्ययोजना

लैससास परीक्षणमा देखिएका कमजोर पक्ष र चुनौतीका पक्षलाई व्यवस्थापन गर्नका लागि तल तालिकामा उल्लेख गरिएको कार्ययोजना सहभागितात्मक रुपमा नगरपालिकाले तयार गरेको छ ।

लहान नगरपालिका

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशिकरण विकास कार्ययोजना

पौष, २०८१

मुल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्य क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी				थप दायित्व पर्ने नपर्ने	
पूर्णांक	प्राप्तांक	(सूचकका आधारमा)	पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वियन पक्ष	समयावधि	पर्ने	नपर्ने
नीति, कानून तथा योजना २०	११.५	१.१.२ नगरपालिकाको नीति र योजनाहरुमा लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने	लैससास कार्यान्वयन समिति	कार्यपालिका	सम्बन्धित शाखा	आ.ब. २०८१/०८२	√	
		१.१.३ नगरपालिकाको नीति र योजनामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशी बिकास (स्थानीय कानून, नीति, आबधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरु) सम्बन्धी बिषयहरुमा समाबेश गर्ने	लैससास कार्यान्वयन समिति	कार्यपालिका	सम्बन्धित शाखा	आ.ब. २०८१/०८२		√
		१.१.४ **लैंगिक बिभेद र सामाजिक बिभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी लैससासमैत्री (नीति, रणनीति, कानुन) निर्माण गर्ने ।**	महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा	कार्यपालिका, नगरसभा	बिषयगत शाखाहरु	आ.ब. २०८१/०८२	√	
		१.१.६ संघीय कानुनले व्यबस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा बन्चितीमा परेका समुदायमाथि हुने हिंसा र बिभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध नीतिगत र कार्यक्रम तय गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा	कार्यपालिका	सामाजिक बिकास शाखा, महिला बालबालिका शाखा	आ.ब. २०८१/०८२	√	
		१.१.७ श्रम ज्यालामा बिभेद रोक्ने प्रावधानका लागि कानुन/ निर्देशिका जारी गर्ने	बिधायन समिति	कार्यपालिका तथा नगरसभा	सम्वन्धित शाखा	आ.व २०८१/८२		√

मुल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्य क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी				थप दायित्व पर्ने नपर्ने	
पूर्णांक	प्राप्तांक	(सूचकका आधारमा)	पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वियन पक्ष	समयावधि	पर्ने	नपर्ने
		१.२.१ लैंगिक तथा समाबेशी बिकासको लागि नीति, रणनीति निर्माण गर्ने, कार्यक्रम तय गन	**महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा**	**प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत**	**महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा**	आ.व २०८१/८२	√	
		१.२.१ महिला, बालबालिका तथा बंचितीकरणमा परेका समुदायको प्रत्यक्ष फाईदाको लागि कुल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत बजेट छुटयाउन पहल गर्ने	योजना शाखा	सभा	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
संस्थागत व्यवस्था २०	१२	१.३.२ लैंगिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समाबेशी बजेट निर्माण एवं लैंगिक समानता तथा सामाजिक परीक्षण (जेसी अडिट) नियमित रुपमा गर्न बजेट व्यबस्थाको सुनिश्चिता गर्न पहल गर्ने।	महिला विकास शाखा	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		२.१.२ करारका कर्मचारी छनौटमा समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्वको लागि रणनीति निर्माण गर्ने	प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	प्रशासन शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		२.१.४ महिला तथा दलित, सिमान्तकृत समुदायका कर्मचारी, जनप्रतिनिधिहरुलाई क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान हुने गरि सकारात्मक बिभेदको नीति अवलम्बन गरि अवसरमा जोडने।	तालिम वा प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	तालिम आयोजक	आवको तेस्रो चौमासिक		√
		२.२.१ लैंगिक समानता हटाउन समतामा आधारित स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति बनाउने।	विद्यायन समिति	सभा	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		२.२.२ स्थानीय सरकारमा लैंगिक बिकास हेर्ने इकाई वा लैंगिक बिकास डेस्कको ब्यवस्था गर्ने।	कार्यपालिका	कार्यपालिका	सामाजिक विकास समिति	आ.व २०८१/८२		√
		२.२.३ कार्यालयमा हुने दुर्व्यबहार, भेदभाव र हिंसा नियन्त्रणको लागि आचारसंहिता बनाउने, कार्यान्वयन गर्ने	विद्यालय	कार्यपालिका	शिक्षा शाखा	आ.व २०८१/८२		√

मुल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्य क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी				थप दायित्व पर्ने नपर्ने	
पूर्णांक	प्राप्तांक	(सूचकका आधारमा)	पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वियन पक्ष	समयावधि	पर्ने	नपर्ने
		२.३.२ योजना तर्जुमा प्रक्रिया लैससास अनुसार भए नभएको अनुगमन गर्ने	अनुगमन समिति	कार्यपालिका	अनुगमन समिति	आ.व २०८१/८२		√
		२.४.१ स्थानीय स्तरमा महिला सिप बिकास, नेतृत्व बिकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा श्रोत व्यबस्थापनका लागि आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरि छुट्टै कोष स्थापना गरि कोष परिचालनका लागि निर्देशिका बनाउने, कार्यान्वियन गर्ने ।	सामाजिक समिति	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		२.४.३ लैंगिक डेस्कको बिकास र आवश्यक मानवीय श्रोतहरुको लागि बजेट व्यबस्थापन	प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		२.५.१ लिंग, उमेर, जात र आर्थिक स्थिति, बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान आदि सहितको खण्डिकृत तथ्यांक संकलन (वडा र नगरको प्रोफाईल) र अपडेट गर्ने ।	रोजगार शाखा	आर्थिक समिति	रोजगार शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		२.५.३ खण्डीकृत तथ्यांक (प्रोफाईल) का आधारमा स्थानीय बिकास योजना तर्जुमा गर्ने	योजना शाखा	कार्यपालिका	योजना शाखा	आ.व २०८१/८२		√
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	१०	३.१.१ लैससास बिकासको लागि क्षमता बिकास कार्ययोजना तयार गर्ने, छुट्टै शिर्षकमा बजेट बिनियोजन तय गरि खर्च गर्ने कार्यबिधि निर्माण गर्ने र कार्यान्वियनमा ल्याउने ।	प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	कार्यपालिका	आ.व २०८१/८२		√
		३.१.२ स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुलाई क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने	तालिम वा प्रशासन शाखा	प्रशासन शाखा	प्रशासन शाखा	तेस्रो चौमासिक		√
		३.१.३ स्थानीय तहका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुलाई लैंगिक समानता तथा सामाजिक	तालिम वा प्रशासन शाखा	प्रशासन शाखा	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	

मुल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्य क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी				थप दायित्व पर्ने नपर्ने	
पूर्णांक	प्राप्तांक	(सूचकका आधारमा)	पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वियन पक्ष	समयावधि	पर्ने	नपर्ने
		समाबेशीकरण र लैंगिक संबेदनशीलता सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम						
		३.१.६ मानव संसाधन बिकास केन्द्र वा शाखा वा इकाईको व्यबस्था गर्ने	प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	शाखा प्रमुख			√
		३.१.७ महिला र बन्चितीकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरि लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा संचालन गर्ने	प्रशासन शाखा	सभा	प्रप्रअ	आ.व २०८१/८२	√	
		३.१.८ महिला बिकासका लागि भएका बेईजिंग घोषणा पत्र, सिड, दीगो बिकास लक्ष जस्ता प्रावधानका बारेमा स्थानीय निकायका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन	महिला विकास शाखा	महिला विकास शाखा	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		३.२.२ लैंगिक हिंसारहित लहान नगरपालिका घोषणा अभियान कार्यक्रम संचालन	कार्यपालिका	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	चौगो चौमासिक	√	
		३.२.३ महिला हिंसा बिरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने अभियान कार्यक्रम संचालन	कार्यपालिका	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		३.२.४ समाजमा बिद्यमान हानिकारक मूल्यमान्यता, कुरीति र कुसंस्कारमा हटाउनका लागि अभियान कार्यक्रम संचालन	कार्यपालिका	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		३.३.१ निर्वाचित महिला जनप्रतिनिधिहरु (कार्यपालिकाका सदस्य र वडा सदस्यहरु) लाई नेपालको संबिधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ लगायत प्रचलित कानुन एवं स्थानीय सरकारको काम,कर्तब्य र अधिकार सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा क्षमता बिकास कार्यक्रम	कार्यपालिका	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	

मुल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्य क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी				थप दायित्व पर्ने नपर्ने	
पूर्णांक	प्राप्तांक	(सूचकका आधारमा)	पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वियन पक्ष	समयावधि	पर्ने	नपर्ने
		३.३.३ महिलाहरुको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु	कार्यपालिका	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		३.४.२ बिपद सम्बन्धी तथ्यांक संकलन, नक्सांकन गर्ने	कार्यपालिका	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		३.४.४ कानुनको मस्यौदा तयारीको लागि अभिमूखिकरण	विद्यायन समिति	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
सेवा प्रवाह २०	१२.५	**४.१.२ स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा महिला, अपांगता भएका ब्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त तरिकाले निर्माण सम्बन्धी प्रावधान, अभिमुखीकरण र कार्यान्वयन ।**	पूर्वाधार विकास शाखा	कार्यपालिका	पूर्वाधार शाखा	नियमित		√
		४.२.१ गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरि बार्षिक नीति, प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति बनाउने । यस सम्बन्धी कार्यकम संचालन गर्ने	स्वास्थ्य शाखा	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		४.२.२ स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी र सार्वजनिक स्थलहरु (पब्लिक प्लेस) हरुमा अलग्गै स्तनपान कक्षको ब्यबस्थालाई अनिवार्यको लागि पहल गर्ने ।	कार्यपालिका	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		४.२.४ विपन्न वर्गको लागि स्वास्थ्य विमा अनुदान कार्यक्रम	स्वास्थ्य शाखा	नगर सभा	स्वास्थ्य शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		४.३.२ आर्थिक अवस्था कमजोर भएका बालबालिकाका लागि दिवा खाजा, निशुल्क पाठयपुस्तक र शैक्षिक सामग्री तथा पोशाक ब्यबस्थापन	सामाजिक विकास शाखा	नगर सभा	सामाजिक विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	

मुल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्य क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी				थप दायित्व पर्ने नपर्ने	
पूर्णांक	प्राप्तांक	(सूचकका आधारमा)	पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वियन पक्ष	समयावधि	पर्ने	नपर्ने
		४.५.२ वैदेशिक रोजगार जानेहरुको क्षमता बिकास कार्यक्रम र अभिमूखिकरण कक्षा सञ्चालन	रोजगार शाखा	कार्यपालिका	रोजगार शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		४.५.३ ग्रामीण महिला प्राबिधिकहरु (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्इ र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राबिधिक) र सामाजिक परिचालक तयारीको लागि तालिम तथा बिशेष कक्षा संचालन	सम्वन्धित शाखा प्रमुख	कार्यपालिका	सम्वन्धित शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		४.५.४ गरिव तथा बंचितीकरणमा परेका समुदायको पहूँच र कयशक्ति अनुरुप सुपथ सहकारी पसल सञ्चालन	आर्थिक विकास शाखा	कार्यपालिका	सामाजिक शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
सुशासन र उत्तरदायित्व २०	**१४**	५.१.३ बेजिङ्ग घोषणा पत्र लगायत लैससास सम्बन्धि अन्तराष्ट्रिय सन्धी सम्झौता विषयलाई समेटर कर्मचारी र कार्यपालिका सदस्यलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम	प्रशासन शाखा	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		५.२.१ सञ्चालित कार्यक्रमको लैससासको दृष्टिले प्रभाव मूल्यांकन गर्ने	अनुगमन शाखा	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		५.२.२ सार्वजनिक सुनाई कार्यक्रममा लक्षित वर्गको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने	कार्यपालिका	कार्यपालिका	महिला विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
		५.३.२ स्थानीय सूचनाहरु स्थानीय भाषामा प्रकाशन तथा प्रशारण गर्ने गराउने	सामाजिक विकास शाखा	कार्यपालिका	सामाजिक विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		५.३.३ लैससास सम्बन्धी जनचेतनामूलक सन्देश, कार्यक्रम स्थानीय भाषामा प्रशारण तथा प्रकाशन	सामाजिक विकास शाखा	कार्यपालिका	सामाजिक विकास शाखा	आ.व २०८१/८२	√	
		५.५.४ राष्ट्र संघीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्वर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन, राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानवअधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरुद्धको कार्ययोजना सम्बन्धी अन्तरकिया, छलफल कार्यक्रम	सामाजिक विकास शाखा	कार्यपालिका	सामाजिक विकास शाखा	आ.व २०८१/८२		√
								√

१३. निष्कर्ष

यस लहान नगरपालिकाले पहिलो पटक लैससास परीक्षण गरेको हुनाले यस विषयको संवेदनशीलतालाई महत्व दिएको देखिन्छ । यस परीक्षणबाट प्राप्त नतिजालाई हेर्दा यस क्षेत्रमा लहान नगरपालिकाले थप काम गर्नुपर्ने देखिन्छ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई आवश्यकता अनुसार लैससासको अवधारणा, महत्व र कार्यान्वयन प्रक्रियामा प्रशिक्षित गर्नुपर्ने देखिन्छ । कार्यपालिका सदस्यहरु रहेको समितिहरु र कतिपय भईरहेका कार्यहरुको वारेमा जानकारी अभाव रहेको देखिन्छ भने व्यवहारिक रुपमा लैससास सम्बन्धी कार्यहरु गरिराखेका भएतापनि अभिलेखिकरण नहुँदा त्यसको भार प्राप्त अंकमा पर्न गएको छ । कतिपय सूचकहरुको विषयमा नगरपालिकामा तहगत बुझाई फरक हुँदा त्यसको पनि प्रभाव अंकमा परेको छ । नीतिहरुमा लैससास सम्बन्धी व्यवस्था भएतापनि बजेट तर्जुमा गर्दा त्यस्ता विषयहरुले कम प्राथामिकता पाउने गरेका छन् । यद्यपी महिला, दलित, अपांग विपन्न वर्गको लागि केहि कार्यक्रमहरु भने नगरपालिकाले गर्दै आईरहेको छ। कार्यपालिका सदस्यहरुलाई लैससास सम्बन्धी क्षमता विकासका कामहरु आगामी दिनमा सञ्चालन गर्न आवश्यक रहेको छ । नीतिहरु बनेता पनि लैससासको दृष्टिकोणबाट समिक्षा गर्ने परीपाटीको विकास गर्नुपर्ने आवश्यक्ता रहेको छ। महिला शाखा सक्रिय र नगरपालिकाको नेतृत्व तहको यस विषयमा सक्रियताले न्यून अंक प्राप्त गरेका क्षेत्रहरुमा आगामी आर्थिक वर्षमा थप कार्यहरु गर्ने प्रतिवद्धताले पनि यस नगरपालिको आगामी बर्षमा गरिने लैससास परीक्षणमा अहिलेको भन्दा थप राम्रो भएर जाने अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

१४. सुझाव

- लैससास सम्बन्धी नीति, रणनीति, कार्यबिधिहरुलाई पूर्णता दिनुपर्ने आबश्यकता रहेको छ,
- कार्यपालिका सदस्यहरुलाई आवधिक रुपमा लैससास सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्नु अति नै आवश्यक छ,
- सम्पन्न कार्यहरुको अभिलेखीकरणमा विशेष ध्यान पुर्याउनुपर्ने देखिन्छ,
- बजेट तर्जुमाको दौरानमा लैंगिक उत्तरदायी बजेट विश्लेषण गर्नुपर्ने,
- विपन्न वर्गलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा संलग्न गराउनु पर्ने देखिन्छ,
- सञ्चालित कार्यक्रमहरुको लैससास दृष्टिले प्रभाव मूल्यांकन गर्न आवश्यक रहेको छ,
- लैससास परीक्षणमा जिम्मेवार व्यक्तिहरु शुरुदेखि नै संलग्न हुँदा गरिएका क्रियाकलापहरुको वारेमा जानकारी प्राप्त हुने हुँदा यसतर्फ विशेष ध्यान पुर्याउन आवश्यक देखिन्छ,
- लैससास परीक्षण अन्तर्गत निर्धारित सूचकहरुलाई बर्गीकरण गरी सम्वन्धित शाखा वा समितिहरुलाई यसप्रति जिम्मेवार बनाउनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ,

- संयुक्त राष्ट्रसंघबाट पारिक प्रस्ताव नं. १३२५ र प्रस्ताव नं. १८२० अन्तर्गत नेपाल सरकारले तयार गरेको राष्ट्रिय कार्ययोजना (दोश्रो) बारे अभिमुखीकरण, कार्यान्वयन र यससंग सम्बन्धित समिति र उपसमिति गठन जस्ता कार्यहरु गरिनुपर्ने देखिन्छ,
- महिला बिरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्मुलुन सम्बन्धी महासंघी १९७९, दिगो बिकास लक्ष अन्तर्गत महिलाका सवाल र नेपाल सरकारले अन्तराष्ट्रियस्तरमा गरेका प्रतिबद्धतालाई पूर्णता दिने खालका कार्यक्रमहरुमा जोड दिनुपर्ने आबश्यक्ता रहेको छ ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची : १

अंकतालिका

क्र.सं.	सूचक र उपसूचक	पूर्णांक	प्राप्तांक
१	१.१.१-१.१.८= ४, १.२.१-१.२.८=५, १.३.१-१.३.४=२.५	२०	११.५
२	२.१.१-२.१.४=२.५, २.२.१-२.२.४=२.५, २.३.१-२.३.४=३, २.४.१-२.४.४=२, २.५.१-२.५.४= २	२०	१२
३	३.१.१-३.१.८=३.५, ३.२.१-३.२.४=१.५, ३.३.१-३.३.४=२, ३.१.४-३.४.४=३	२०	१०
४	४.१.१-४.१.४=२.५, ४.२.१-४.२.४=२, ४.३.१-४.३.४=३.५, ४.४.१-४.४.४=२, ४.५.१-४.५.४=२.५	२०	१२.५
५	५.१.१-५.१.४=३, ५.२.१-५.२.४=३.५, ५.३.१-५.३.४=२.५, ५,४.१-५.४.४=२.५, ५.५.१-५.५.४=२.५	२०	१४
	जम्मा	**१००**	**६०**

अनुसूची : २
लैससास कार्यान्वय समिति

मिति २०८० जेष्ठ ३२ गतेका दिन लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) कार्यान्वयन समन्वय समिति गठन गर्ने सम्बन्धमा नगरपालिकाका प्रमुख श्री महेश चौधरी ज्यूको अध्यक्षमा बैठक बसी नगर प्रमुख ज्यूको संयोजकत्वमा देहायको सदस्य रहने गरि लैससास कार्यान्वयन समिति गठन भएको छ ।

क.सं.	**पदाधिकारीको नाम**	**लैससास कार्यान्वयन समितिमा पद**
१	नगर प्रमुख श्री महेश चौधरी	संयोजक
२	उपप्रमुख श्री राम चलितर महतो	सदस्य
३	प्रशासकीय अधिकृत श्री जयकान्त झा	सदस्य
४	सामाजिक बिकास समिति संयोजक तेजनारायण चौधरी	सदस्य
५	कार्यपालिका सदस्य आशा कुमारी महतो	सदस्य
६	कार्यपालिका सदस्य घुरन चौधरी	सदस्य
७	महिला सदस्य रामकुमारी दास	सदस्य
८	संस्था प्रतिनिधि, दलित जन कल्याण युवा क्लव बिनोद कुमार बिसुन्के	सदस्य
९	संस्था प्रतिनिधि, साथसाथ सिकाई रेणु कर्ण	सदस्य
१०	संस्था प्रतिनिधि, ओरेक नेपालः अनिता चौधरी	सदस्य
११	लैससास हेर्ने शाखा प्रमुख अन्जना कुमारी साह	सदस्य सचिव

नोटः लैससास कार्यान्वयन समितिको माईन्यूट महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखामा रहेको छ ।

आज मिति २०८०/०२/३२ गते बिहिबारका दिन लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरण रणनीतिक योजना २०८० को दफा ४.१.१ अनुसार लहान नगरपालिकाको नगर प्रमुख श्री महेश प्रसाद चौधरी ज्यूको संयोजकत्वमा तपसिल बमोजिमको उपस्थितिमा लैससास कार्यान्वयन समितिको गठन गरियो।

तपसिल

उपस्थिति

१.	नगरपालिका प्रमुख	श्री महेश प्रसाद	संयोजक
२.	नगर उप-प्रमुख	श्री रामचरित्र महतो	सदस्य
३.	प्रमुख प्रशासकीय अ.	श्री सुभद्रा गौतम	सदस्य
४.	सामाजिक विकास समितिका संयोजक	श्री तेजनारायण चौधरी	सदस्य
५.	वडा महिला सदस्य	श्री रामकुमारी दास	सदस्य
६.	कार्यपालिकाका सदस्य	श्री आशा कुमारी महतो	सदस्य
७.	कार्यपालिका सदस्य	श्री फुलन चौधरी	सदस्य
८.	ओरेक नेपाल	श्री अनिता चौधरी	सदस्य
९.	दलित जनकल्याण युवा क्लब	श्री विनोद विशुनके	सदस्य
१०.	साथसाथ सिकाइ केन्द्र	श्री रेणुका	सदस्य
११.	लैससास हेर्ने शाखा प्रमुख	श्री अन्जना कुमारी साह	सदस्य सचिव

प्रस्तावहरु

प्रस्ताव नं. १ लैससास कार्यान्वयन समितिको गठन सम्बन्धमा

प्रस्ताव नं. २ विविध सम्बन्धमा

निर्णयहरु

निर्णय नं. १ प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा यस नगरपालिकामा नगर प्रमुख महेश प्रसाद चौधरी ज्यूको संयोजकत्वमा ११ सदस्यीय लैससास समन्वय समिति गठन गरियो।

निर्णय नं. २ प्रस्ताव नं. २ माथि छलफल गर्दा आगामी हुने बजेटहरुमा लैससासको काम कर्तव्य अनुरूप कार्य गर्ने र गराउने निर्णय गरियो।

नोटः लैससास कार्यान्वयन समितिको माईन्यूट महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखामा रहेको छ।

अनुसूची : ३
लैससास परीक्षणमा सहभागीहरुको विवरण

क.सं.	नाम	पद	कैफियत
१	रामचलित्तर महतो	उपप्रमुख	
२	इन्जिनियर शत्रुधन प्रसाद चौधरी	नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
३	सतार अन्सारी	कार्यकारी निर्देशक, प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र	
४	रासलाल राय	वडाध्यक्ष, लहान नपा वडा नं. २४	
५	रामनाथ पंडित	वडाध्यक्ष, लहान नपा वडा नं. ४	
६	गडुल बहादुर जर्घा मगर	वडाध्यक्ष, लहान नपा वडा नं. १६	
७	राजाराम चौधरी	आईटी	
८	केदार दाहाल	LG Coorinator	
९	कैलास महतो	सहायक पाँचौ	
१०	अमिरी कुमार यादव	शिक्षा, प्रा.स.	
११	रामकृष्ण महतो	अधिकृत छैठौ	
१२	रामकृष्ण यादव	पशुबिकास अधिकृत	
१३	भगवानीलाल चौधरी	सहायक पाँचौ	
१४	शुशिल कुमार साह	इन्जिनियर	
१५	रमेश कुमार चौधरी	MIS Operator	
१६	महेश्वरी चौधरी	कार्यक्रम संयोजक	
१७	महेन्द्र ठाकुर	कार्यपालिका सदस्य	
१८	तेज नारायण चौधरी	वडाध्यक्ष, लहान नपा वडा नं. १५	
१९	धनिलाल यादव	वडाध्यक्ष, लहान नपा वडा नं. १४	
२०	प्रकाश साह हलुवाई	कृषि बिकास अधिकृत	
२१	बिनोद कुमार यादव	योजना शाखा	
२२	कृष्ण कुमार साह	न्यायिक समिति	
२३	रिक्मा बिश्वकर्मा	न्यायिक समिति	
२४	रामदयाल महतो	वडाध्यक्ष, वडा नं. ३	
२५	नन्दीलाल सदाय	न्यायिक समिति तामेल्दार	
२६	संजय कुमार महतो	प्रा.स.	
२७	देवकुमार साह	रोजगार शाखा संयोजक	

क.सं.	नाम	पद	कैफियत
२८	रमानन्द चौधरी	सि.अ.हे.व. अधिकृत	
२९	रामकुमारी दास	न्यायिक समिति सदस्य	
३०	बिन्दा पूर्वछाने	शिक्षिका	
३१	रिमा पोखरेल	सहायक पाँचौ	
३२	संजीव कुमार चौधरी	सहायक पाँचौ	
३३	अन्जना कुमारी साह	महिला बिकास निरीक्षक	
३४	पुनिता महरा	फिल्ड सहायक	
३५	रेखा निरौला	सहायक पाँचौ	
३६	शम्भु बस्नेत	नगर प्रहरी इन्चार्ज	
३७	शंकर बानिया	नगरप्रमुख निजी सचिव	
३८	घुरन थारु	वडाध्यक्ष, वडा नं. ९	
३९	सूर्यनारायण चौधरी	वडाध्यक्ष, वडा नं. ११	
४०	राजकुमार यादव	वडाध्यक्ष, वडा नं. २१	
४१	प्रथमलाल चौधरी	वडाध्यक्ष, वडा नं. १७	
४२	लक्ष्मीनारायण चौधरी	शिक्षक	
४३	मनोज कुमार गुप्ता	वडा सचिव, वडा नं. ४	
४४	संजय कुमार बिश्वकर्मा	स.क.अ.	
४५	शुशिल कुमार पासमान	कार्यालय सहयोगी	
४६	महादेव मण्डल	कार्यालय सहयोगी	
४७	फुलादेवी पासमान	सरसफाई कर्मचारी	
४८	देवराज पोखरेल	लैससास परीक्षण श्रोतव्यक्ति	

लहान नगरपालिका कार्यपालिकाको कार्यालय

लहान, सिरहा

उपस्थिति बिबरण

लहान नगरपालिका (महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा) को आयोजना र समग्र बिकास तथा परामर्श सेवा केन्द्रको प्राविधिक सहयोगमा मिति २०८१ पुष २६ गते लहान नगरपालिकाको सभाकक्षमा आयोजित **लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण (लैससास) परीक्षण (जेसी अडिट) कार्यक्रम ।**

क.सं.	नाम	पद	कार्यालय	ठेगाना	लिङ्ग	जातजाति	मोवाईल नं.	सही
१.	राम चलित्तर महतो	नगर उप-प्रमुख (अध्यक्ष)	लहान नगरपालिका	लहान सिरहा	पुरुष			
२.	ई. शत्रुघन प्रसाद चौधरी	नि.प्र.प्र. अधिकृत	"	"	"		9852830695	
३.	सलार अन्सारी	कार्यकारी निर्देशक	स.वि.प.से. केन्द्र जनकपुर	जनकपुर	"		9842045317	
४.	रासलाल राय	वडा अध्यक्ष	लहान न.पा. २४	लहान	"		९८४२८२१०००	
५.	रामनाथ पण्डित	"	लहान - ०४	लहान	"		[illegible]	
६,	राहुल बहादुर अर्घामगर	"	लहान - १६	"			९८४४५०४५५	
७.	राजाराम चौधरी	IT	लहान - १०	"	"		9815२5153	
८.	केदार दाहाल	LG Coordinator	स्या. वि. व्य. का.	लहान न.पा.	"		9852054146	
९.	कैलास महतो	[illegible]	लो. नं. पा.	[illegible]	"		9842844771	
१०.	अमिरी कुमार यादव	शिक्षा प्रा.स.	" "	शिक्षा शाखा	"		९८०७०८२६००	
११.	राम कृष्ण महतो	अधिकृत	" "	[illegible] शाखा	"		९८४२७४५११०	
१२.	रामकृष्ण यादव	पशु विकास प्राविधिक	पशु विकास शाखा लहान नपा	लहान	"		९८०२१२१८३४	
१३.	भगवान लाल चौधरी	सहायक [illegible]	लहान नगरपालिका	लहान	"		९८४२८२४२५१	
१४.	शाहिल कुमार शाह	[illegible]	लहान नगरपालिका	लहान	"		9852832795	
१५.	रमेश कुमार चौधरी	MIS operator	"	लहान - १५	"		9804762154	
१६.	महेश्वरी चौधरी	को. संयोजक	लहान न.पा.	लहान - १०	म.	म.	९८४२८४२९२६	
१७	महेन्द्र ठाकुर	कार्यपालिका सदस्य	"	लहान	पु.	"	९८४२८२६१२०	
१८	लोक नारायण चौधरी	वडा अध्यक्ष	लहान न.पा.	लहान - १६	पु.	जं.	९८०१२४०८११	
१९	चोगिलाल यादव	वडा अध्यक्ष	लहान न.पा.	लहान - १४	पु.		९८०६६३६८१५	
२०	प्रकाश साह हलुवाई	[illegible]	[illegible]	लहान	पु.	म.	९८०४६८३६८४	
२१	विनोद कु. यादव	[illegible]	लहान न.पा.	लहान	पु.	म.	९८४४८३४४८४	
२२	कृष्ण कुमार साह	न्यायिक समिति सदस्य	लहान न.पा.	लहान - १६	पु.	म.	९८१६६९३८२९	
२३	रिकमा विश्वकर्मा	[illegible]	लहान न.पा.	लहान १४	म.	द.	९८४२५८५८२६	
२४	रामदयाल महतो	वडा अध्यक्ष	लहान - २	लहान - २	पु.	मं.	९८४२८२५८४६	
२५.	नन्दीलाल यादव	न्यायिक स. [illegible]	लहान न.पा.	लहान - २२	पु.		९८०४६०२८८६	
२६	सुशील कुमार प्रधान	का.अ.	ल.न.पा.	लहान - ८	पु.	पि.	९८०६६८४८५४	
२७	संजय कुमार महतो	प्रा.स.	लहान न.पा. कृषि शाखा	लहान १०	पु.	म.	९८६५९३८०१४	
२८	देव कुमार शाह	रो. संयोजक	लहान न.पा.	लहान - २०	पु.	म.	९८०४२३५४२५	
२९	रमानन्द चौधरी	सि.अ.के.मा. [illegible]	लहान नगरपालिका	लहान	पु.	आ.ज.	९८४२८२६०४६	
३०.	राम कुमारी दास	वडा सदस्य, न्यायिक समिति	लहान नगरपालिका १५	लहान १५	म.		९८०४६६८२२६	

लहान नगरपालिका कार्यपालिकाको कार्यालय

लहान, सिरहा

उपस्थिति बिबरण

लहान नगरपालिका (महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा) को आयोजना र समग्र बिकास तथा परामर्श सेवा केन्द्रको प्राविधिक सहयोगमा मिति २०८१ पुष २६ गते लहान नगरपालिकाको सभाकक्षमा आयोजित **लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण (लैससास) परीक्षण (जेसी अडिट)** कार्यकम ।

क.सं.	नाम	पद	कार्यालय	ठेगाना	लिङ्ग	जातजाति	मोवाईल नं.	सही
३१.	मो. इरकाव रजा	का.अ.	ल. न. पा. का.	लहान-५	पु०	मुस्लिम	9818407834	[illegible]
३२.	धर्मेन्द्र कु. साह	ह. स. चा	जनकपुर प्रं. स. केन्द्र	जनकपुर	॥		9707946704	[illegible]
३३.	बिन्दा पूर्वछाने	शिक्षिका	ल. न. पा. का.	लहान	म.		९८-	[illegible]
३४.	रिमा पोखरेल	सहायक पाँचौ	ल. न. पा.	सि. न. पा. ४	म.	ब्राह्मण	९८४४४४४४४४	[illegible]
३५	संजिव कुमार चौधरी	स. पाँचौ	लहान न. पा. आयुर्वेद	लहान-१८	पु०	थारु	९८०६६२४५९३	[illegible]
३६.	अन्जना कुमारी साह	म. वि. नि.	लहान न. पा.	लहान, सिरहा	म	मधेशी	९८६५५९२७६६	[illegible]
३७.	पुनिता मण्डल	फिल्ड सहायक	लहान न. पा.	लहान सिरहा	म		९८०४६६८४९९	[illegible]
३८.	रेखा निरौला	सहायक चौथो	॥	सु. न. पा. ०१ सप्तरी	म.		९८४३८८६६९९	[illegible]
३९	[illegible] बस्नेत	नगर प्रहरी इन्चार्ज	॥	लहान	पु.		९८४२८६०९२३	[illegible]
४०.	[illegible]	D.A.	ल. १०	ल. १०			९८१९३६९९३	[illegible]
४१	छुरन थाड	१ अध्यक्ष	लहान - ९	लहान - ९	पु.	थाड	९८६९९९९००	[illegible]
४२.	सूर्य नारायण चौधरी	वडाध्यक्ष	लहान - ११	लहान - ११	पु.	थारु	9842827999	[illegible]
४३	महादेव मण्डल	का. स.	लहान पालिका	लहान - १०	पु०	[illegible]		महादेव
४४	लक्ष्मी नारायण चौधरी	शिक्षक	ल. न. पा. - ११		पु०	हिन्दु	9822332019	[illegible]
४५	राजकुमार यादव	वडा अध्यक्ष	न. पा. लहान २१	लहान २१	पु०	मधेशी	९८०४८२९९६६	[illegible]
४६.	फुलो देवी पासमान	सरसफाइ कर्मी	ल. न. पा.	लहान	म.		—	फुलो
४७	प्रथम लाल चौधरी	वडाध्यक्ष	ल. न. पा.	— १६	पु.		९८४२८२६५३९	[illegible]
४८	मनोज कुमार यादव	वडा अध्यक्ष	लहान	०८	पु.		९८४२८८६६३१	[illegible]
४९	संजय कुमार विश्वकर्मा	स. ले. अ.	लहान	२२	पु.		९८१८६०६०६८	[illegible]
५०	देवराज पोखरेल	प्रमुख	समग्र विकास तथा परामर्श सेवा	लहान	पु.		9852830570	[illegible]

अनुसूची : ४
सूचकगत प्राप्तांक विवरण

क्रसं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
१	नीति, कानुन, योजना २०	नीति र कानुनमा समावेशिता/ सहभागिता	८	१.१.१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको बिषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरे \नगरेको ।	०-१	१
२				१.१.२	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे/नगरेको ।	०-१	०.५
३				१.१.३	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी विषयहरु समावेश भए/नभएको ।	०-१	०.५
४				१.१.४	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरु छन् / छैनन् ? (स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)।	०-१	०
५				१.१.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न **पर्याप्त** प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ / छैन ?	०-१	०.५
६				१.१.६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए/ नमिलाएको ?	०-१	०.५
७				१.१.७	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे । नरहेको. (समुदायको प्रचलन विभेदकारी भए नभएको) ?	०-१	०.५
८				१.१.८	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधान रहे / नरहेको ?	०-१	०.५
			जम्मा				४
९		योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	१.२.१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको छ / छैन ?	०-१	०
१०				१.२.२	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरे / नगरेको?	०-१	०.५
११				१.२.३	स्थानीय सरकारको योजना सूची लक्षित समूहहरूको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरे / नगरेको (योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, वस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यकमहरुलाई समेटे नसमेटेको परीक्षण) ?	०-१	१
१२				१.२.४	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए / नभएको ?	०-१	०.५
१३				१.२.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए/नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन) ?	०-१	०.५

क्रसं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
१४				१.२.६	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरे / नगरेको ?	०-१	०.५
१५				१.२.७	स्थानीय तहका योजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरी बने / नबनेको	०-१	१
१६				१.२.८	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभागिता भए। नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए / नदिएको ?	०-१	१
			जम्मा				५
१७		बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	१.३.१	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिए/नगरिएको ?		१
१८				१.३.२	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण नियमितरुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए/ नगरिएको ?	०-१	०.५
१९				१.३.३	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरिए/नगरिएको ?	०-१	०.५
२०				१.३.४	स्थानीय सरकारको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गरिए/नगरिएको ? (बजेट तथा कार्यकमबीच भिडान)	०-१	०.५
			जम्मा				२.५
२१	संस्थागत व्यवस्था २०	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२.१.१	स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व रहेको छ/छैन ?	०-१	०.५
२२				२.१.२	स्थानीय सरकारका कर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीच समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको छ/छैन ?	०-१	१
२३				२.१.३	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको/नगरेको ?	०-१	०.५
२४				२.१.४	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको/नलिएको	०-१	०.५
			जम्मा				२.५
२५		कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.२.१	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति छ/छैन ?	०-१	०.५
२६				२.२.२	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था छ।छैन ? (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित गरिए/नगरिएको)	०-१	०.५
२७				२.२.३	स्थानीय सरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ/छैन ?	०-१	१

क्रसं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
२८				२.२.४	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको र यस समितिले वडा तहमा योजाना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
			जम्मा				**२.५**
२९		समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२.३.१	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहे/ नरहेको ?	०-१	१
३०				२.३.२	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए/नपाएको ?	०-१	०.५
३१				२.३.३	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरे/नगरेको ?	०-१	१
३२				२.३.४	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
			जम्मा				**३**
३३		वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता	४	२.४.१	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिएको/ नगरिएको ?	०-१	०.५
३४				२.४.२	के आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ ? उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ?	०-१	०.५
३५				२.४.३	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ ? सो अनुसार कार्यक्रम पहिचान गरिएको छ ?	०-१	०
३६				२.४.४	स्थानीय सरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे/नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको।	०-१	१
			जम्मा				**२**
३७		तथ्याङ्क सङकलन तथा व्यवस्थापन	४	२.५.१	के स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्याँक संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ ? (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) (गाऊं।नगर प्रोफाईल)	०-१	०.५
३८				२.५.२	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना। तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको /नगरेको (गाऊं/नगर प्रोफाईल)	०-१	०
३९				२.५.३	के स्थानीय सरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानि स्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ ?	०-१	०.५
४०				२.५.४	स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	१
			जम्मा				**२**

क्रसं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३.१.१	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शिर्षकमा बजेट विनियोजन भए । नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए/नआएको ?	**०-१**	०.५
४२				३.१.२	स्थानीय सरकारका पदाधिकारी । कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वा छैनन् र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो/ थिएन ?	**०-१**	०.५
४३				३.१.३	तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ/छैन ?	**०-१**	०
४४				३.१.४	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राबिधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन/छैनन् ? सो अनुसारको वजेट विनियोजन गरिएको छ/छैन ?	**०-१**	१
४५				३.१.५	के स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् ? (विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या)	**०-१**	०.५
४६				३.१.६	के स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	**०-१**	०.५
४७				३.१.७	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए /नभएको (संचालित तालिम कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	**०-१**	०
४८				३.१.८	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीय सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको लागि अभिमुखीकरण गरिएकोछ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	**०-१**	०.५
			जम्मा				**३.५**
४९		अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार बिरुद्ध जनचेतना	४	३.२.१	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	**०-१**	०.५
५०				३.२.२	लैङ्गिक हिँसारहित गाऊ/नगरपालिका घोषणा गरेको छ ? (घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसा विरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ ? (घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	**०-१**	०
५१				३.२.३	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	**०-१**	०.५
५२				३.२.४	के स्थानीय सरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	**०-१**	०.५
			जम्मा				**१.५**
५३		कानूनी साक्षरता	४	३.३.१	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	**०-१**	०.५
५४				३.३.२	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा	**०-१**	०.५

क्रसं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
					सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे/नगरेको ?		
५५				३.३.३	के महिलाहरूको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालित भएका छन ? (जस्तैः कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण)	०-१	०.५
५६				३.३.४	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट के उनीहरु लाभान्वित भएका छन् ? (जस्तैः कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण र यसको असर)	०-१	०.५
					जम्मा		**२**
५७		विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	३.४.१	स्थानीय सरकारले विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स गरे। नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहे/नरहेको ?	०-१	०.५
५८				३.४.२	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	१
५९				३.४.३	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	१
६०				३.४.४	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
					जम्मा		**३**
६१	सेवा प्रवाह २०	पूर्वाधार विकास	४	४.१.१	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बाल र अपाङ्ग मैत्री / संबेदनशील संरंचनाको प्रावधान सहित हुने गरे/नगरेको ?	०-१	१
६२				४.१.२	स्थानीय तहका भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको छ/छैन ?	०-१	०.५
६३				४.१.३	स्थानीय तहले १५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशन दिने गरिएको छ/छैन ?	०-१	०
६४				४.१.४	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहे/नरहेको ?	०-१	१
					जम्मा		**२.५**
६५		प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४.२.१	गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए/नभएको ?	०-१	०

क्रसं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
६६				४.२.२	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ/छैन ?	०-१	०.५
६७				४.२.३	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिएका छन् ?	०-१	१
६८				४.२.४	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोग गर्ने कार्यक्रम र बजेट भए/नभएको ?	०-१	०.५
			जम्मा				२
६९		शिक्षा कार्यक्रम	४	४.३.१	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने प्रवन्ध मिलाए/नमिलाएको ?	०-१	१
७०				४.३.२	स्थानीय तहले आफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायका सबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिको व्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाए/नमिलाएको ?	०-१	०.५
७१				४.३.३	निरक्षर महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए/नभएका ? (जस्तैः अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चा देखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यकम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	०-१	१
७२				४.३.४	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	१
			जम्मा				३.५
७३		खानेपानी तथा सरसफाइ	४	४.४.१	गाउँपालिका/नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए/नभएको ?	०-१	१
७४				४.४.२	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
७५				४.४.३	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
७६				४.४.४	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०
			जम्मा				२
७७		स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	४.५.१	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ/छैन ?	०-१	१
७८				४.५.२	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरे/नगरेको ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५

क्रसं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
७९				४.५.३	ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे/नगरेको ? (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिम सम्बन्धी सुचकाँक)	**०-१**	०.५
८०				४.५.४	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए/नभएको ?	**०-१**	०.५
			जम्मा				**२.५**
८१	सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	सुशासन	४	५.१.१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	**०-१**	१
८२				५.१.२	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए/नल्याएको ?	**०-१**	०.५
८३				५.१.३	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	**०-१**	०.५
८४				५.१.४	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गरेको छ ?	**०-१**	१
			जम्मा				**३**
८५		उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	५.२.१	स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरे/नगरेको ?	**०-१**	१
८६				५.२.२	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति रहने गरे/नगरेको ?	**०-१**	०.५
८७				५.२.३	स्थानीय सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयका विषयमा आवाज उठ्ने गरे । नगरेको र यसरी उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरे/नगरेको ?	**०-१**	१
८८				५.२.४	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए/नल्याएको ?	**०-१**	१
			जम्मा				**३.५**
८९		सूचना तथा संचार	४	५.३.१	स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे /नगरेको र महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गरे/नगरेको ?	**०-१**	१
९०				५.३.२	स्थानीय सरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरे/ नगरेको ?	**०-१**	०.५
९१				५.३.३	के स्थानीय सरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको छ ?	**०-१**	०.५

क्रसं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क
९२				७.३.४	के स्थानीय स्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक लगायत अन्य लक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यी वर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको छ ? (आधार तथ्याँकसँग समेत तुलना गर्न सकिने)	०-१	०.५
			जम्मा				**२.५**
९३		अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	७.४.१	के कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वियनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ?	०-१	०.५
९४				७.४.२	के स्थानीय सरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धी कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिन्छ ?	०-१	०.५
९५				७.४.३	के स्थानीय सरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथि छलफल गर्ने गरेका छ ?	०-१	०.५
९६				७.४.४	के अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ ?	०-१	१
			जम्मा				**२.५**
९७		समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार	४	७.५.१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	१
९८				७.५.२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
९९				७.५.३	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकास तालिमहरू प्रदान गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	०.५
१००				७.५.४	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वियनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनि उल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरे/नगरेको ?	०-१	०.५
		जम्मा					**२.५**

अनुसूची : ५
लैससास परीक्षणका झलकहरु

752